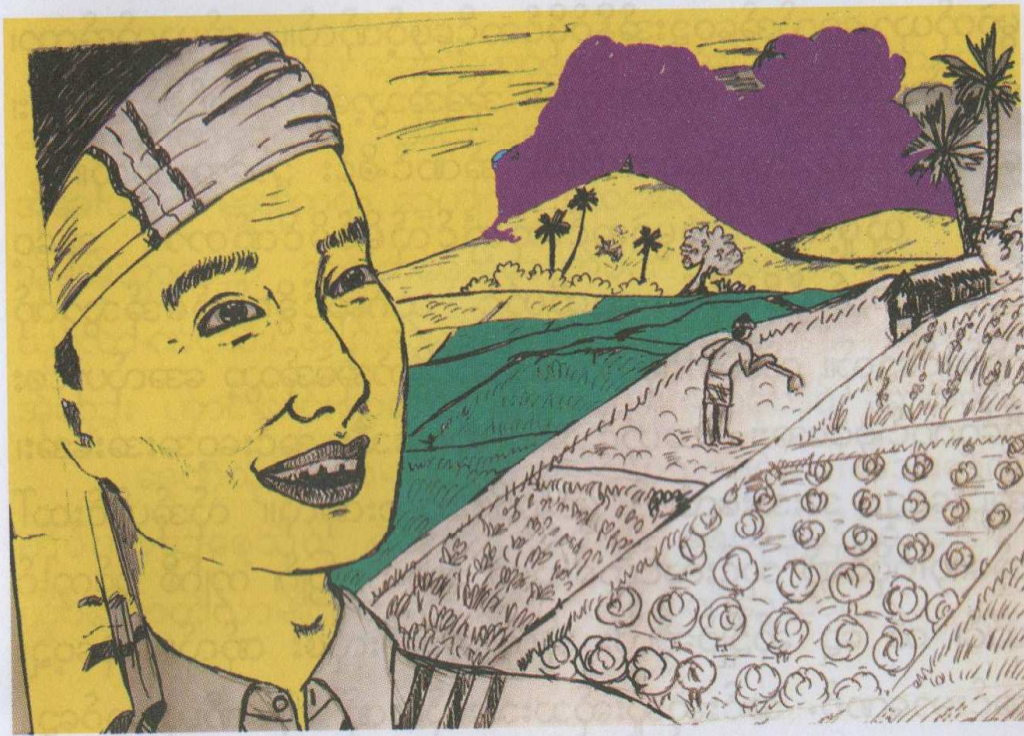

ဖွံ့ဖြိုးမှုလိက်ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ

ဖွံ့ဖြိုးမှုတိုင်းဝန်းကျင်၊ ဖွံ့ဖြိုးမှုဆောင်ရွက်မှုစီမံကိန်း (PEDU) ထုတ်ဝေရေးဌာနဆိုင်ရာ

အံ့ကော်နိုင်ဖိုင် အဆင့်ပြင်

ယုံဖူဏ် အံ့ယုက်ထင်းဝါဝေ ဟိုဝ်းဆီယုဂ်၊ လာဏင့်သီး
အံ့ဆင်းအံ့ခါင့်ဝေ ဟော်ဟော်ဝေးဝေးညှာလှ်။ ဆံင့်ကါင်စုဂ်ဆာသီး
အံ့ဏင်ဖိုင်အေး၊ အံ့ဝေဗူးလုံအံ့ဟိုင်းဖိုင်ဏ်၊ အံ့ဝေဗုယံဗုယံသော်
ဏင်စုဂ်အေး၊ အံ့ဝေလော်ဖေဏော်ဝေးဟိုင်၊ ဝေးဏော်ယုာ ထါင့်ညှာ
ညေထါင့်ခွယ်သီး လုံဖေးကိုဂ်ဏီညေလှ်။

လုံအံ့ဟိုင်းထါဏ် သုင်းလင်ဝေ ဆုံထုင်းဆုံခံင်ဟိုင် ခုင်းဝေ
ဏင်း၊ ဆူဖေဝေထီ၊ ညေခွဲလင်ဖေဝေ ဟင်းခေါဟ်ဆေးသီးဏ်ဆော်လှ်။
အံ့ဝေဗူး အံ့ဏင့်ဆာ၊ အံ့ဆင်းအံ့ခါင့် ဝေဏ်သိုဝ်ဏ်၊ မွဲအံ့ဆုံဟော်
အံ့လုံမိုင်ဏ်လှ်။ အံ့ဝေဗူးအံ့ဆုံဟော်ဏ်၊ မွဲအံ့ဟူဟူအေး

ဖွဲ့လိက်ပပ်၏ဆင့်

မွတ်တိုယှာ-ဝေ့လိုအံ့ဝေ့ချးအံ့နိုင်ဖိုင်ဆဋီဖွေဝံ့ဏှ်လှ်။ အံ့ယုက်အံ့တာ၊
အံ့ထင်းဃိုင်းဆီယုက် လာဏာသီး၊ အံ့မဲအံ့သွာဖေါတ်ဏာဓိဓိဉ်းဃှ်အေး၊
ဃေအံ့မဲအံ့သွာ လယ်လောတ်သီး အံ့ဏာဓိဓိဉ်း ဃှ်အေးဏှ်လှ်။

ယံဖူဏှ် အေမွတ်အင်းဆံ့ဟံင်လိုမိင်မိင်ဏှ်တာ။ အံ့ဝေ့
ယှိုဝ်ယှောတ်အံ့နိုင်ဖိုင် ဃေထီဟံင် ထုက်ဆိင်ခွက်အံ့မဲအံ့သွာဏှ်
ကိုဝ်စွင်ဃေလှ်။ လှ်မဲမိခါဏှ်တာ။ ထုက်ဆိင်ခွက်အံ့မဲအံ့သွာ အေလိုဟံင်စး
မီဝေ့ဏာဓိဓိဉ်းအေး၊ အေဟံင် ဆံ့ဖါဆံ့ယးသီး အင်းဝေ့အေးအေးအေး၊
အင်းဝေ့ချး အေးအေးလေံဏှ် မွာဆံ့ဃိုဝ်ဆံ့လးဏှ်လှ်။ လှ်အံ့ဟိုင်းထါ
အံ့ကျော်ဖိုင်ဏှ် သုင်းလင်ထဝယ်ဝေ့ သာကဲ၊ ပြုဂ်၊ ကျက်စီ ပွံင်ကျင်
ယံင်၊ ထီ ဃေ ဆံ့ဃိုဝ်ဆံ့လး အံ့ဟုဟုာသီးလှ်ဖး ဏှ်လှ်။ အံ့ဝေ့ချး
အင်းမာဏော်၊ အင်းဆံ့သူးဆံ့သးသီးလှ်ဖးဏှ် ကိုဝ်ဏှ်ဟုးဟုင်ဃေ
လှ်။

ဆံ့သူးဆံ့သး ဓေဏှ်သိုဝ်သီးလှ်ဖး၊ မွတ်အံ့မာခိုင်ဏော်။
ပုံမဲပုံသွာသေ့ အာဟာရဓါတ် ပါဝေ့အေးထုက်ဆေဝ်လှ်။ ဆင့်ဃီး
ယးဖါဃောဟ်သောဟ် ဃေဝပ်ဓိဓိဉ်းနူထီသီးဏှ်၊ အေမွတ် ပုံအေအင်းဆေဝ်။
တာ။ ပုံမဲပုံသွာ မှ်ခိုင်မှ်ဟေဝ်ထင်းကဲဝေ့ ဟေဝ်ဟေဝ်စးစးဏှ်လှ်။
ထီလးဆိုင်ဖျံး ဃေဆံ့ဆိုင် လှ်အံ့ဟုဟုာသီးလှ်ဖး၊ အေမွတ်ပုံအင်းအေအေးဏှ်
ပုံမဲပုံသွာဆာဏော်။ မှ်ယဝ်ဝေ့ဏှ်ဆေဝ်လှ်။ အေဟံင်အေမွတ်
ပုံအင်းသေဝ်သး ဃေပုံအါင်းဆံ့ဏာဓိဓိဉ်းအေစွးဏှ်တာ။ ပုံမဲပုံသွာ
လယ်လောတ်ယဝ်ဝေ့ဟံင် ဖေါတ်ခွက်သီးမှ်ယဝ်ဝေ့ချး ဆေဝ်လှ်။

ယံဖူဏှ် ယှိုဝ်ယှောတ်ဝေ့ချးအံ့နိုင်ဖိုင် ဆိင်ပြင်ဝေ့အံ့ခေါဟ်စံင်၊
အံ့မဲအံ့သွာဆာ သေ့ဏာဓိဓိဉ်းဃှ်အေး။

အေမွဲပုံမဲပုံသွာ အေလိုဟေ့ဝဲစးတာ၊ ပုံအင်းဆုံ မုံဏော်ဟောင်း
ဏော်-ဈာဏ်မွဲအေး၊ အင်းဆုံအေဟိုင်တာ၊ အုံဆးလုံဇွေဝဲစး
အုံခေါဟ်စံင်၊ မုံခုံအုံထင်း၊ ညေဟုဂ်ဖုင့် မုံထင်းဝေ့ဇးဏ်လုံ။ ယုံဖူဝေ့ဇးဏ်
အုံမဲအုံသွာဟေ့ဝဲ အင်းဆုံဇွေအုံခေါဟ်စံင်၊ အုံဝေ့ဇး အုံသာယာ
ယုဂ်လာဏ်သီး၊ အင်းဆုံဏော်ကိုင်မိင်ဇေလုံ။ ဆုံဏ်အုံခေါဟ်စံင်
အုံဝေ့ဇး ဟောင်းဆင်းဈာဆင်း အုံစးဝေ့ယုးမုက်ဝံယဝ် ဆေဝ်လုံ။

ဇေဏ်သိုဝ်ဆေဝ်၊ ပုံဟယုံလုံခါင့် ပုံသာစင်းဖေါဟ်သီးလုံဖး၊
ကိုဝ်ဟုာဇေဇေသိုဝ် မုံအုံဆင်းအုံခါင့် ဇေယုံဖူယိုဝ်မုံကဲသိုဝ်၊
ယိုဝ်ယောတ်လာနီင်ဖိုင် အေဆိုင်ပြင်ကိုဝ်မူဏီဇေဆာ်။

မာလုက်ဝယ် (လိုဝါ)

၁။ ဖွဲ့ဖေါဟ်လုံဝီ၊ ထုင်းလီ-ထုင်းထိုင်
အးစါင်အးဖွင်၊ လွှင်ဆုံမာ
လုက်ခါလင်စိုဝ်၊ ခုးလိုင်လုံယင့်
ပပ်-သင့်ထုံင့်၊ လံင့်ကင်လုက်ခွေပ်
လုံကော်ဍေလိက် --
လင်ဖိက်လုက်ခါ ထိုင်းလုံယာ။

၂။ ပုံစိုပ်ဏါင်းယိုင်၊ ခုးစိုပ်လင်ခါင့်
သာဟှာင့်စွးတယ်၊ ဖုက်ဖယ်ဏံင်သာ
ဆုံမာပွိုင်၊ ကော်ဟုံင်လိက်လဲာ
တုံကွယ်ဍောဟ်လင် --
ဃု။ဃုင်မာလောဟ် ပုံဆိုင်ဖေါဟ်။

၃။ စူယာခိုင်းခွပ်၊ ဆိုင်စပ်လုံဖး
မွာဲခုးလိက်မံ၊ ဒွေတ်မာလောဟ်
သာဍောဟ်သွင့်၊ ဝးဟုပ်-ကွေစိုဒ်
အုံဆိုင်ဍောဟ်ယှာ၊ စီကြာစုံယင့်
မိင်ဖှဟ်ကော်ကြင် --
ဃု။ဃုင်လာဆော် မာတါတါ။

ခွါချေ့

လုံအုံဝီဉ်အိုဝ် လုံကံးဖါချေ့ဟ် အုံလုံကံးအုံကါင်
လုံစုဂ်လုံယါင်စးကု ဖံင်ကေါင်ဖါချေ့ဟ် အုံဝေ့ဉ်လုံကေါင်လုံ။
လုံဖံင်ကေါင်ဖါချေ့ဟ်အုံဖိုင်ကု၊ ခွါအုံဝေ့ဉ် လုံစိုင်းဆေဝ်လုံ။ အုံလုံကီမူ
ခွါကုလေဝ်ဃုာ်းကိုဝေ့ လုံကေါင်ဖါချေ့ဟ်ဖိုင်ကုတာ။ အုံဝေ့ဉ်
လေဝ်ဉ်ခံင်လောတ်သာ ချေ့ဉ်ခွါလင်အုံသာ လုံခံင်ကုဆေဝ်လုံ။

ခွါဉ်ဉ်ခွါခွါအုံသာကု အုံဝေ့ဉ် ယေဝ်ယီုယေဝ်ဝေ့
လုံယိက်လုံမဝ်ဟံင်၊ စုံဆံင်မံင်းလင်ယေဝ်ဝေ့ အုံသာဖိုင်ကု၊
ဂူယိုဝ်အုံစူးအုံခင်းအုံအေး ဝးဉ်ဝးဟု ချေ့ဉ်ကုဟုအေး၊ အေမွဲ
အေဉ်ခံင်ဝေ့ ချေ့ဉ်ကုဆုဟုယံ လုံမိုင်မိုင်လာတာ။ မွဲစါင်းဝေ့
မုံဖံင်ဉ်ဟုး မုံကါကေဝ်တုယုာ် လုံအုံဝေ့အုံဟုင်ကုလုံ။

စုံဆံင်မံင်းဝေ့ဝေ့ကုသိုဝ်ဟံင်တာ။ အုံဝေ့ဉ်ကိုင်ထင်းဂူကု
“အေ-ဂူ ယုံဉ်ဉ်ဉ် ကုစူးကုခင်း လုံအုံဝေ့ဉ် ယုံကုတင်ခေဝ်ဝးကု
ချေ့ယုံယံသာဝးကု ချေ့ဟ်မာလုံ။ အေမွဲ ကုအေဉ်ခံင်ဆုကုဆုဟုယံ
လုံမိုင်မိုင်ဆေဝ်တာ။ ကုစါင်းမုံဖံင်ကုမွဲအေး၊ ခိုဝ်ကါင်းယိုဝ် မွဲဝေ့ဉ်
ဆုယဝ်ခါယုဂ်၊ ကေါင်မိုင်လးသီးလုံဖး မုံအင်းလုံကိင်းလုံစုင်ကိုင်ကိင်း
ချေ့လုံ။ လုံမုံလုံအင်းဉ်ဉ်အုံခါယိုဝ် စါင်းဝယ်လာအေယါင်ဆာ၊
မုံအင်းဆုအေထံင်ခိုဝ်လုံဖိုင်၊ ကုမုံခေါင်ဟောတ်ပွဲ ထွာထွာလုံ”

ဆော်လှ်။

ဂူဏ် ယေါင်ထင်းထိုင်ဝေ့ခါဏ်ဟံင်၊ ခါင်ထင်းဝေ့ဉ်း “ခါ်ဟေး ယိုဝေ့ဉ်း ယိုစူးယိုခင်းလိုအံးလောဏ်သီး န်းကံတင်ခေပ်ယိုဟင်၊ အံးဏ်မိင်အေး၊ ကံတင်လင်လာ၊ န်းသာဏ်ဆော်။ ယိုဝေ့ဉ်းယိုဝ် ယိုယါထီသော်၊ ယိုထင်းသိင်းခါ်သော်ယို၊ ယိုစးသာမဲ ဆိုဏ်မိင်အေး။ လိုဏ်ဏ် န်းစါင်းဏ်ဟော အဲအဲလေံဏ်တာ၊ အေမွဲမေံအင်းမိင်လ ခိုင်းလိုဖိုင်၊ န်းမုဉ်းစးဝီဆိုဏ် လိုယါခပ်လို။ ဆိုဏ်အိုခေါ်ဟံင် န်းဏ်စါင်းဝယ်လာ၊ အေယါင်ဆော်။

ဆိုအိုဆိုအိုထပ်အိုဝေ့ဉ်း လိုယိုက်လိုမပ်စးဏ်တာ၊ လီဟယံအူး ထုက်ထင်းဟံင် ခေမေံအင်းမိင်လဏ်ဆော်လှ်။

ထံင်မွဲမေံအင်းဆိုအိုခါဏ်၊ သိင်းဖံင်စးဖံင်၊ ခေထေါ်ဟံင်ဖေါဟံ လိဖေါဟံသီးလိုဖး ယူထင်းဝေ့သုက်ဟင်းအာမာလှ်။ ထံင်ဏ်တာ၊ ဂူဏ်လပ်ထင်းဝေ့ “ခါ်ဟေး ကံတင်ယိုဟင်လိုဃုဝ်။ ကံတင်လင်ဉ်း န်းသာဏ်ဆော်။ ခေဏ်စါင်းခပ်ခါ ခေဏ်စါင်းအဲဏ်၊ ခိုဏ်ဏ်းယိုဝ် စါင်းဝယ်လာတာတာ ခါ်ဟေး”။

ဂူဏ်လပ်ထင်းဝေ့ ဝေ့ဏ်သိုဝ်ဟံင်၊ စွာခွက်ဝေ့ လိုအိုယါင်အိုဝ် ဖွဲဖွဲလေံဏ်လှ်။ ဆိုဏ်အိုခေါ်ဟံင် အိုဝေ့ဉ်း ဖံင်ဖျေဝ်ခွက်လို မေံအင်းလေဝ်ဆိုဏ် ဆော်လှ်။

ခါ်ဏ် စါင်းတိုင်တိုယှာဝေ့၊ လာဏ်သီး လိုဖံင်လိုဝ်စးဏ်တာ၊ မေံမိင်လအင်းလေဝ်ခွက် အိုဝေ့ဉ်းဏ်လှ်။ ထံင်ဏ်လိုဖိုင် အိုဝေ့ဉ်း စးသီခွက်မိင်ဝေ့လို အိုကူဖိုင်ဏ် ဆော်လှ်။

ခါ်ဏ်ပါပေဝ်ဝေ့ ဂူလာဏ်သီး၊ ဂူဏ် စွာသော်ဖွဲဝေ့အိုခေါ်ဟံင် ဖံင်ခွက်ဝေ့ဉ်း လိုမေံအင်းလေံ အိုဝေ့ဉ်းဏ်လှ်။ ခါ်ပါဃောဟံင်လင်အိုသာ လာဏ်သီး စါင်းဝေ့ ဖွဲဖွဲလိုသော်စးဝေ့ဂူဏ်သိုဝ်တာ၊ မေံမိင်လ အင်းလေဝ်ခွက်ဟံင် အိုဝေ့စးသီမိင်လို အိုကူဖိုင်ဏ် ဆော်လှ်။

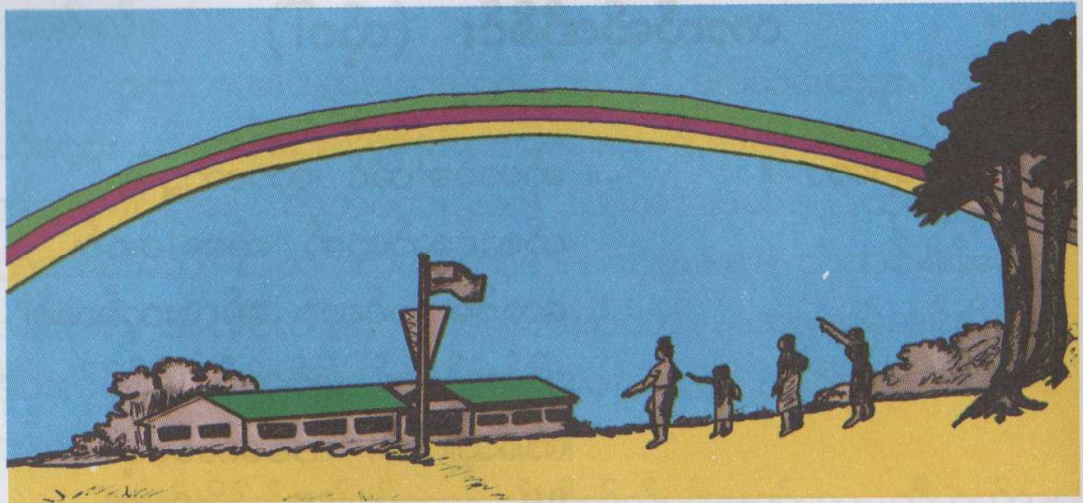
ဖွဲ့လိုက်ပစ်အစီအစဉ်

လာလုံဆီအစီအစဉ် (လုံဝါ)

၁။ လာတာ ။ ။ ဆုံယပ်ခါထံ လာတာချုပ်၊
ထိုလင်သတ်ထက် ဆုံခေါင်စပ်၊
လေပ်ပျော့ပျော့ မှော်လေးသက်သင့်၊
သိင်းလုံဏင် ချုပ်ထင်းဝပ်စုံ၊
ကပ်သူကပ်ဖါ ကပ်ကော်ဖပ်၊
“စိတ္တရနာသတ်” ဟုယုံဖွယ်၊
ကိုက်ကိုင်ဆွဲ ခေးအင်းယုယလုံ။

၂။ လာယာ ။ ။ ထံထိုင်ဝေ့ချုပ် လာယာဖိုင်၊
ဆွင်ဖပ်ထင်း ဆုံအင်းဒီသိုင်၊
လင့်မော်ချွင်သင့် ဆုံဟုယုံဆိုင်၊
ဖပ်ယာဖေါဟ်ဖပ် ကိင်းချက်ကျိုင်၊
လေပ်ထင်းကုံစူး လုံယုဂ်ဖိုင်၊
“ဝိသာခါနာသတ်” လပ်ဟိုင့်၊
လင်ကံင်စူဝေ(စူဝံ)ပူဇ်ဆိုင်။

၃။ လာနိုး ။ ။ ဆုံဟုယုံဆိုင် လာနိုးထံထိုင်၊
ထယ့်ချေခြာ အင်းယုထိုင်၊
လင်ဆိက်ဖိုင် တုံဝါနံ့ကိုပ်စါင်၊
ဖပ်ယးယွီးဖါ လုံဆုံဏါင်၊
“ဇေဋ္ဌနာသတ်” အုံချက်ပါင်၊
ထီ ခိုင်လိုင် အုံလေးချုပ်ထိုင်။

လင့်လင်အပ် ထို့ကျင်း

လုံဆုံဆိုင်ထုက်အုံခါ၊ ဆုံမာလေါဟ်ဖုံလျာဝေဟုံင်၊ တုံဝါဘာ၊
ဖေါဟ်သီးလုံဖး၊ စါင်းလင်ဝေလုံကျင်းဏှတာ၊ အုံဝေသီး ခူးစိုဝ်ထင်းလင်
လင့်အပ်ထို့ကျင်း လုံမုဂ်ခေါဟ်ဖိုဝ်ဖင့်အိုဝ် လုံခံင်ဏှလုံ။

ဆုံလုံလင့်လင်အပ်ထို့ကျင်းယိုဝ် အုံလျာအုံဝေ နို့မိင်ဍေ
အုံမောဝ်ယှာအုံဝေ ဝေခွီးဆင်ဖုံလးခွင်သိုဝ်ဏှ၊ တုံဝါဘာဖေါဟ်
သီးလုံဖး၊ ခူးထင်းဝေတာ၊ အုံဝေသီး တုံမျင့်(ဝေငွေ-ယှာလုံဝီ)ဝး
အုံသီးသာ ယေါဝ်ထင်းဆိုင်ဝေ ကိုဝ်ဟှာဍေဏှလုံ။

တုံဝါဘာစပ်ထံင်ခွါင်ထင်းဝေ- “မွဲယုံဏှ ယုံတါင်
လင့်လင်အပ်ထို့ကျင်း သေတုံယှာ၊ ဏှင်ဏှီဍုင် လုံအုံခါမွဲဝး
ထင်းကျင်းဏှ ယုံမုံဍုင်ဏှဖေဏှသီး လင့်လင်အပ်ထို့ကျင်းဏှလုံ”။
အုံဝေဍုး လပ်ဟုံင်ဖေ အုံထီအုံသိုဝ် စပ်ဖင့်ဟေဝ်သီး ဝေဏှသိုဝ်ဆေဝ်လုံ။

လုံကောဟှပ်ခဝ်အုံခါလုံမွဲဝး ထင်းကျင်းဍုင်ဝးဏှ၊ တုံဝါဘာ၊
ဖေါဟ်သီးလုံဖး၊ အုံသီးမုံဍုးဝးသာ လုံစပ်ထံင်မုံဍုင်ဏှ လင့်လင်အပ်ထို့

ဖွဲ့လိက်ပပ်အစီဆင့်

ကျင်းဏှ၊ အံ့ဝေသီးအံ့ခိုဝ်ယေါဝ်လင် ဝေအးမာဆေဝ်လှ်။

စဝ်ထံဏှ အံ့ဝေသီးလှ်လင်ထီ လိုထိုသိုင့်ခိုဝ်ဟံင် လိုထီကျါဏှ၊
စူးလင်ဝေသေ ယွာယေါဝ်လင်သာလှ်စိး၊ လင်ခိုဝ်လိုထီကျါ
လိုဖိုဝ်ဖင့်ဏှတာ၊ ချိုဝ်ထိုင်ဝေသီး လိုမူမေအံ့ လိုခဝ်ဏှလှ်။ ထံဏှ
ယွာအံ့လျာဟယံထင်းကိုလေင့်ထိုင် လိုထီကျါဏှအိုဝ်၊ အံ့ဝေသီး
ချိုဝ်ဏှထိုင် သေစာခဝ်လိုစိးလှ်။

အေဟံင် လိုစာခဝ်ဖိုင်ဏှ လင့်လင်အဝ်ထီကျင်း ဟယံဖှဟ်ထင်း
ဝေသီးဆေဝ်လှ်။ စဝ်ထံဏှ အံ့ထီအံ့သိုဝ်လှ်ဖး သးဝေသေခဝ်ဏှသိုဝ်ဟံင်၊
တိုမျင့်(တေင့်ယှာလှ်ဝီ)ဆိုင်ဝေအံ့သီးသာ ကိုဝ်ဟာသေဏှလှ်။

စဝ်ဖဝ်ဟေဝ်လင်ထင်းဝေ - “ယံသီးဆေဝ် မိုတိုင်ချိုဏှ
ဏှသီး ဏှမိုင်ချိုလှ်” - လင်ဝေ ဝေဏှသိုဝ်ဟံင်၊ ဟယံဆောတ်ဝေ
သေသီးထုဂ်ကီး (ဆးပျာ)ထီသေ ကျင်စီလးခံဏှတာ၊ အူးထင်းဏှဝ်ဝေ
ဆိုင်လးဖှ်ဏှ ဆေဝ်လှ်။ ထံဏှ လိုဖိုင် အံ့ဝေသီးသးဝေ
လိုလင့်လင်အဝ်ထီကျင်း ဟယံဖှဟ်ထင်း လိုဆိုင်လးပျိုဖှ်ဖိုင်ဏှလှ်။

လင့်လင်အဝ်ထီကျင်းဏှ အံ့လျာအံ့နီမိုင်သီးလှ်ဖး မွာဝေသီး

၁။ အံ့လျာ - ဝင်လှာယှာ။

၂။ - ယေဝ်လှာ

၃။ အံ့လှာ

၄။ အံ့ယေဝ်

၅။ အံ့စင်

၆။ ဝင်ယှာ(လီမဝ်)

၇။ အံ့ဝင် သီးလှ်ဖး ဏှဆေဝ်လှ်။

ဖွဲ့လိုက်ပစ်ဏီဆင့်

စပ်ထောဟ်ဦးလိုဟာ ထုင်ကျာအုံဟိုဝ်ဖင်း လုံကဲစးအုံခေါဟ်စံင် လဝ်ထင်းဝေ့ဦး - “ယုံဆေဝ်• မုံဍုင်ဏဲဏုသီး ကာင်မိင်ဍုင်လုံ”။ လုံကေမူဆာ့အုံပွါခါခိုဝ်း ဏုသီးမုံဍုင်စး ကိုဝ်ဟာဍေလုံ”။ ထံင်ထိုင် လုံကေမူဆာ့တာ• စပ်ထောဟ်ဦးဏု အင်းမာဏောဝ်•ဝေ့ ဍေဖံင်ယှိုဝ် လုံခံင်ဟုံင်၊ ယှိုဝ်ထင်းဝေ့ လုံမုဂ်ခေါဟ်ဖိုဝ်ဖင့်၊ လုံမူမေံဆေဝ်ယှပ်•လင် လုံခဝ်ဏုလုံ။ မူမေံအုံလျာ• ဖါန်ဆေဝ်ယှပ်•လင်စး ထိုအုံခူးဏုလုံဖိုင်၊ ကဲထင်းဝေ့ လုံလင်လင်အဝ်ထိုကျိုင်းဏု အုံဝေ့သီးဦးစးဝေ့ ကိုဝ်ဟာဍေ ဆေဝ်•လုံ။

လင်လင်အဝ်ထိုကျိုင်း လုံမုဂ်ခေါဟ်ဖိုဝ်ဖင့်ဏု မွဲဆုံအုံဃာဃုံင် လုံအုံဟုဟာဏု မွဲအေး၊ မွဲဝေ့ဦး မူမေံအုံလျာဖါန်ဏု ဆေဝ်ထေ လင်စး ထိုအုံခူးသီးဏုတာ• ထိုအုံခူးဏု ဍေမူမေံဆေဝ်•လင် အုံလျာဖါန် ကုံလေင့်ထင်းထိုင်သီးလုံဖး၊ ကဲထင်းဝေ့ဦး လင်လင်အဝ်ထိုကျိုင်း ဏုဆေဝ်•လုံ။

ဆုံအင်းစာ

- ၁။ လင်လင်အဝ်ထိုကျိုင်းဏု အုံလျာဖါန် အုံဃှိုမိင်လယံ ? လပ်ဖှဟ်ထင်းလာ• ကိုဝ်မိင်ဍေဆာ်။
- ၂။ စပ်ထောဟ်ဦးဏု အုံဝေ့ဦးတိုင်ဏောဝ်•ဝေ့ လင်လင်အဝ်ထို ကျိုင်းဝေ့သုံလယံ ? လပ်ဖှဟ်ထင်း ထံင်အုံအိုင်းဏာင်ထီးဆာ်။
- ၃။ လုံမုဂ်ခေါဟ်ဖိုဝ်ဖင့် လင်လင်အဝ်ထိုကျိုင်း ဟုယံထင်းကဲဏု မွဲအုံခင်းထါ ဝေ့သုံသိုဝ်လယံ ?

လာလိုဆိုဏီစိင်း (လိုဝ်)

၁။ လာဃှိုဝ် ။

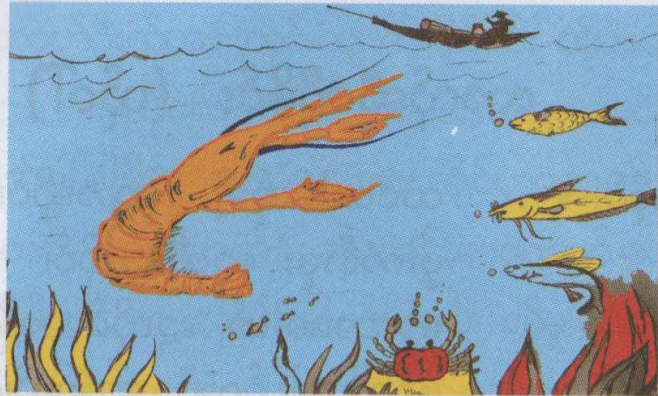
ထင်ထိုင်အုံခါ လိုလာဃှိုဝ်၊
ဖှါကင်းစူး ညေထီညေသိုဝ်၊
မာထာခေါဟ် ညေကိုဝ်ယှာနိုဝ်၊
ဖဝ်ဆီခေါဟ်လံင် ဟှော်သိုဝ်၊
မိသးမိင့်ဝ် ဓင်းသေ့စိုဝ်၊
“ပြဗ္ဗနာသတ်” ဖှဟ်ထင်းကိုဝ်၊
ထီညောဟ်စါကေါဝ် ဆိုဆိုင်ယှိုဝ်။

၂။ လာခုဂ် ။

ဆိုဆိုင်အးဝေ့ ထင်လာခုဂ်၊
ဖဝ်လာခုဂ်ဖါ ခေါဟ်လံင်ဆုဂ်၊
ဖှိုယှိုဝ်ညေယှင် ထင်လုက်စုဂ်၊
ညောဟ်ထေါတ်ဝိလာ ခါင်စူးယုဂ်၊
လင်စူးကွးဖိုင် ဆိုဆိုင်ကျူဂ်၊
“သရဝဏ်နာသတ်” အုံစုဂ်၊
ထီညောဟ်မေ့ဖှိုင် အုံအးစုဂ်။

၃။ လာဆီမူ ။

လာဆီမူ ဆိုခေါဝ်လင်တယ်၊
ကိုလုဂ်ပွါ အုံဖဝ်လင်ဆယ်၊
ခုင်းဏှော်ထေ တါင်အင်းကေါဟ်သယ်၊
ဖေါတ်လီဖဝ် အင်းအါင်းအင်းစွယ်၊
“ပြဗ္ဗနာသတ်” အုံဝယ်။
ချုံမူချင်းယှင် ကုင်းတုံကွယ်၊
ကျော်ဆာဃှီးလင် ခိုင်းဖုက်ဖယ်။

သွင်း သုံးညောဟ်

လုံအုံဝီဉ်းအိုဝ် လုံကံးအုံလုံကံးအုံဖိုင် သွင်းခံဖါညောဟ် အုံဝေ့လုံမိင်းလုံ။ အုံဝေ့ဉ်းကုံ အုံဃုံဖါထဝ် အုံကါဉ်းအုံစူး ထိက်သီးလုံဖး အုံဝေ့ဉ်းတာ။ ယးဖေါဟ်သွင်းဖေါဟ် အေဟုယုံ လုံအုံဟင်ထါကုံ၊ အုံဝေ့အင်းထိက်သီးခွက်လက်ခွါ ဆေဝ်လုံ၊ ယးဖေါဟ်သွင်းဖေါဟ်သီးလုံဖး ဝးသာမဲအုံဝေ့ကုံ စူးမာလုံ။

မူလုံကီ ယးကေါဟ်၊ ယးဆာ၊ ယးဖေါဟ်အွာ ညေသွင်းခံ သီးကုံ၊ အုံဝေ့သီး ညးခံလေါဟ်သာ လုံအုံလင်လုံစံးအိုဝ်ဆေဝ်လုံ။ ထံင်ကုံ သွင်းခံအင်းစာထင်းဝေ့ - “မွဲကုံသီး ဆုံအုံမိင်မိင်ဆေဝ်ဟူး၊ ယုံဝေ့ဉ်းယိုဝ် အေမွဲယုံဉ်းဝး ညေဆုံလုံမိင်မိင်လာ။ မွဲအုံဟေဝ်၊ ယုံဝးသာမဲဆုံ အုံကံးမိင်အေး၊ ယုံဃုံအုံယုဂ်၊ ယုံဉ်းထေ ထိက်ထေ ကေဝ်လက်ခွါလုံ”။

ယးကေါဟ် ယးဆာသီးလဝ်ထင်းဝေ့၊ “ပုံဝေ့ဉ်း ပုံနုံအုံ ညေအုံကင်ယုဂ် ပုံဝးသာမဲဆုံ အုံကံးမိင်အေး” ဆေဝ်လုံ။

ယးထေါဟ်လဝ်ထင်းဝေ့ “ယုံဝေ့သီး ယုံဖင်အုံယုဂ် မွဲယုံဝးသာမဲသု ပဝ်ကုံလယုံ” - ထံင်ကုံ ယးဖေါဟ်အွာ ခွါထင်းဝေ့ ဝးကံးထီးလိုင်အေး၊ အုံဝေ့ဉ်း ဝးအုံသူးထါင်ဝေ့ ဃုယံဃုယံလုံ။

ဖွဲ့လိက်ပပ်စာအုပ်

သွင်းခံင်ဏှ လဝ်ထင်းထိုင်ဝေ့ချပ် “ဏှသီးဖင် ဏှသီးနံဏှ ဆိုဝးသာမဲအိုလင်အိုအေး၊ အေဗူးဝး ချေဆိုင်ကးဆိုင်ဟယ်ဏှ၊ ဏှသီး ဝးယေါဝ်ထဝ်ပုဝ်သာလှ၊ ယိုဝေ့ဗူးယိုဝ်ယိုဖေသို ယိုထိက်သို ကိုဝ်မိင်ချေယုဂ်၊ ယိုဝးပါကာဆိုင် အိုဏှင်မိင်လိုင်အေး” ဝေ့ဏှသိုဝ် အိုဝေ့ဗူး အိုဂ်ဗျိုလင်အိုသာ ဏှလှ။

လိုဆိုင်လင်သင့် ကာလပါထင်းအိုခါ ထိုချောဟ်ထင်းဏှ လိုဆိက်ပြင် ဆိက်ပွင်(ပုံညင်)ဏှင်အိုဝ် ဆိုင်ချိုဝ်လင်ထ ချေဖုံဏှတာ။ အိုဝေ့စိုဆိုင်မင်းလင်အိုသာ အေမွာ် ယိုလိုဗုင်းထေခွက်ဝး ဖုံယိုဝ်ဏှ ဖုံဆာမိုအင်းခွက် သွင်းဖေါဟ် ယးဖေါဟ်ထိုင်အိုလုက်လှ။ ယိုအေလေဝ်ဗုင်းထေ ထိက်ထေခွက်ဖုံဏှ၊ စူယာခိုဝ်ခဝ်သွင်းဖေါဟ် ယးဖေါဟ်သီးလိုဖး မိုအိုယုးအိုဝါ ဝးဝေ့ဆေဝ်လှ၊ စိုဆိုင်မင်းလင်ဝေ့ ဝေ့ဏှသိုဝ်ဟိုင်၊ အိုဝေ့ဗူးလေဝ်နုက်လင် လိုဖုံဖိုင် ဖေထေဝေ့ဖုံဏှ ဆေဝ်လှ။

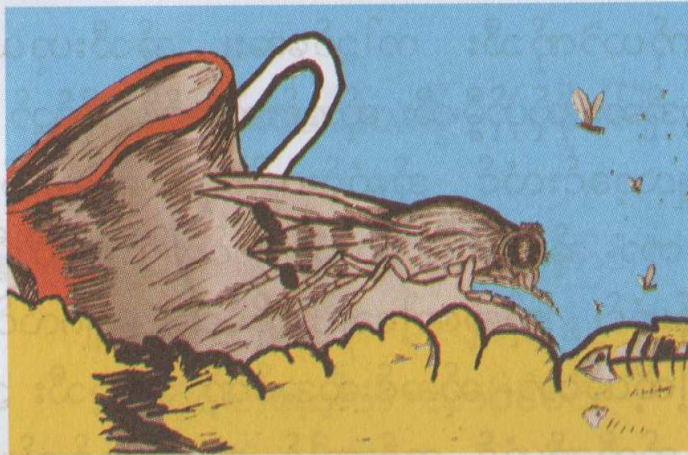
လာဏှသီး ဖေထေဝေ့ လိုနုက်လိုင်ဝးအိုခေါဟ်စံင် အိုဗျေ ဖာထဝ်ဏှ အိုဏှာဖေါတ်ခွက်တာ။ အိုထဝ်ထိုင် ခံင်ခိုဝ်ဏှင်းယိုဝ်လှ။

အိုဝေ့ဗူး ထိက်ထေထိုင်ဝေ့ ချေအိုစူးထိက်ဏှသီး ထိက်ဝေ့ လိုဏှော်ဝး အိုစူးထိက်ဏှ ဝိက်ခွက်အိုသာ အိုထဝ်ထိုင် ခံင်ခိုဝ်ဏှင်း ယိုဝ်ဆေဝ်လှ။ ယးဖေါဟ်အွာ ဟယ်ဗူးသွင်းခံင်ဏှ လိုဖုံဖိုင် လဝ်ထင်းဝေ့ဗူး “ဗုင်းတိုယှာ” ထိက်တိုယှာ” သွင်းခံင်ဟေး၊ ဖုံသီးအေလိုထိုင်ထေဝးဏှ ဏှမိုသိုမိင်လိုဖုံဖိုင်” ဏှလှ။

သွင်းခံင် ဟိုင်ဝးဆိုင်ဝေ့ဏှဟိုင် ချိုင်ဝေ့ဏှင်မိင်လိုင်အေး၊ အိုဝေ့ဗူး အိုဗျေဏှာဖေါတ် ချေအိုစူးထိက်ဝိက်ခွက်အိုသာဏှတာ။ အိုထိုင် လိုယိက်လိုမဝ်၊ ဖုံဆာဟယ်ခိုဝ်ထင်းဏှော်အိုဖုံဏှလှ၊ အေဟိုင်ဗုဝ် ထိုင်အင်းခွက်ဝေ့ သွင်းသူးချောဟ် ဏှထိုင်အိုလုက်ခါဆေဝ်လှ။

လာလုံဆီအစီစဉ် (လုံဝါ)

- ၁။ လာကုတုဂ်ဝ်။ ကုတုဂ်ဝ်ခွပ် လာအေထံင်၊
တုကပ်သိုဝါ ဖဝ်ယုင်းယုင်၊
ဆိကပ်တုာ ထီလင်စးလံင်၊
လင်ကျော်ဖိုင် ချေစးဖေဖံင်၊
“အာသာဝတီနာသတ်”ယုင်၊
စူးချိုင်ထင်း လုံဆိကပ်ထင်းခံင်၊
ကုဂ်စူးယုဂ် မိလခေါဟ်လံင်။
- ၂။ လာဏင့် ။ ဆိုယပ်ထင်းသင့် ထံင်လာဏင့်၊
ဆိုအုင်းလုံမုဂ် ခေါဟ်ဆိုင်ပြင်၊
ယုဂ်မျိုင် ချေယိုင်ကျော်ကြင်၊
“ကြတ္တိကါနာသတ်”လပ်လင်၊
ဖဝ်စိင်းစင်းဝပ် အောဖဝ်ထင်း၊
စူးဖျေါဟ်ထင်း ဆိုစးအာအင်း၊
ဆိုမာအးဝေ ကိုပ်အိုစိုင်။
- ၃။ လာလိင် ။ လာဏင့်ဟိုင် စးထိုင်လာလိင်၊
စူးဝပ်ထင်းဝေ ဆိကပ်လုက်ဆိုင်၊
မူးချေခွါ လေဝ်ကံင်းကုဂ်ယိုင်၊
ယုးထီစင်းဆင်း အင်းဖံင်ချိုင်၊
ကုဂ်ဏော်အိုင် အင်းဆူထွဲသိုင်၊
“မိဂသီနာသတ်”အိုမိုင်၊
ဖဝ်မူယုဂ်ဖါ ခေါဟ်လံင်ချိုင်။

ချူလာ

ဆုံလုံချူလာယိုဝ် မွဲဟုံစးသာမဲထုက် “အေန်ဆက်” (INSECT) ဆုံဖေါဟ်ဃုာ်လုံမိင်ဏှလုံ။ ချူလာအုံမေါင်ယုာ်ထိုင်ချူယါဏှ၊ အုံခေါဟ်ဃုာ်လုံကုက်၊ အုံသာကိင်လုံကုက်၊ ချေအုံဟုဂ်ဖုင့်လုံကုက်၊ ဓေဏှသိုဝ် အုံဝေ့ဃုးသိုင်ကုက်ဏှလုံ။

လုံအုံခေါဟ်ဃုာ်လုံကုက်ဏှ၊ အုံချေအုံမေခွီ၊ အုံနိင်ချေအုံမုံင်ဏှိဝံင်ဏှ ဆေဝ်လုံ။ လုံအုံသာကိင်ထါကုက်ဏှသုဝ် အုံဝေ့အုံဃုာ်ဏှိခဝ်ချေအုံခင်းဃုာ်ခဝ် ဏှလုံ။ လုံအုံဟုဂ်ဖုင့် လုံကုက်ဏှသီး၊ အုံဆံင်းလုံအုံဏှင်ဏှင်လေလုံဖး အုံဝေ့ဃုးဆေဝ်လုံ။ ချူလာသီးယိုဝ် ဖါထင်းကဲထင်းဝေ့၊ လုံဆုံစီးသိုဝ်ကွါ၊ လုံဟုံအုံဟုံဆီးကွါ၊ လုံဆုံနိင်ဃီးကွါ၊ ချေလုံဆုံစီးကွါသီးအိုဝ်လုံ။

ချူလာမေါင်ဏှ အေဃီးလင်လုံစွင်စွင်၊ အုံဖျးဏှအုံဝေ့ လုံထိုင်စွဲဆေဝ်လုံ။ အုံဃီးသီးလုံဖးဏှ၊ လုံအုံဆိုင်အုံထဝ်၊ အုံဝေ့ဆီသင့်အုံထင်ဖိုင်ဏှ၊ ကဲထင်းဝေ့ဃုး ချူလာဖါချေဟ်လုံ။ ဆုံလုံချူလာသီးယိုဝ်၊ အုံဝေ့သီး စါင်းအင်းဃုာ်အင်းအုံဆး လုံဆုံနိင်ဃီးနိင်ဃုာ်ကွါဏှ

ထွာလှ်။ ကိုယာဏ်သီး ကါချာ်အေး၊ အိုသီးဟယံအင်းယု။
အင်းထိုင်ဝေအိုဆး လိုဟိုမ္မိသီး ဆိုအင်းဆိုအပ်ဖိုင်အိုဝ်ချာ် ဆေဝ်လှ်။

လိုချူလာ့ခင်းလံင် အိုဆင်းကျါဏ်၊ ဆိုအူးဆိုအံင်လိုဖး၊
စုဂ်ထဝေဍး တာ၊ အိုဝေသီးဟယံဆံင်လင်ထိုင် လိုဟိုမ္မိ၊ ဆိုအင်း
ဆိုအပ်ဖိုင်ဏ်ဟံင်၊ လိုအိုဏ်ခေါဟ်ထိုင်ဏ်၊ ချာ်လင်ဆင်ဝေဍး
ဍေအိုသီးဏ်ထီဏ်တာ၊ ဆိုအင်းဆိုအပ်ဏ် အိုဝေသီး ချာ်ဖှိထင်း
ကဲထင်းဝေ အိုထီဏ်ဟံင် အင်းထိုင် ဝေဍးဆေဝ်လှ်။

အိုဝေချာ်လင်ဆင် အိုသီးဏ်ထီဏ်၊ ပါလင်ပျဍေ ဆိုဆာ့ဃာ၊
သီးလိုဖး၊ အိုထဝ်ထိုင် လိုဆိုအင်းဆိုအပ် ဝေဏ်သိုဝ်တာ၊
ဆိုဆာ့အိုဃာသီးလိုဖး နက်လင်လိုဟ်အံင်ဖိုင်ဟံင် မ်ကဲထင်းဝေသို
ဍေဆိုဆာ့ဟူဂ်ဝိက် ဆိုဆာ့အိုလင်လး ဆိုဆာ့ဟူဂ်လေဝ်သီးဏ်
ဆေဝ်လှ်။

လိုဆိုဆာ့အိုလင်လးသီး ဝးဟးဟ်သိုဏ်၊ မွာ်ဆိုဆာ့ဟယံကဲ
ထင်းဝေဍးအိုထီ လိုချူလာ့ဏ်လှ်။

ချူလာ့ဟယံကဲထင်းသို ဆိုအိုလင်အိုကျယ် ဆိုစီးသိုဝ်
ဍေဆိုစီးစးသီးလိုဖး ဝေလိုအိုလိုင်စးသိုဝ်၊ ဟ်ဝးမာပြင် ဆိုင်ဖှေဝ်ခွက်
ဝေဍးဏ်လှ်။ ဆာမွာ်ဆိုစီးသိုဝ်အိုဏ် ဝးဝေပြင်ခွက်၊ ဆာမွာ်ဆိုအင်း
ဆိုအပ်အိုဏ် ဝးကါဝါထဍေ အိုခေါဟ်ချက်သီးဏ်လှ်။

လိုချူလာ့ ဆံင်လင်ဟံင် ဆိုအင်းဆိုအပ်သီးဏ်၊ ကြိုဒ်အင်း
ဝးလာ၊ ဏင်ဟာလိုဃျော်၊ အေမွာ်ပိုအင်းအေဖှေဝ်လိက် အေဆိုင်ဃို
ဝေဍးဆေဝ်တာ၊ ဆိုစုဂ်ဆိုဆာ့သီး ဖိုင်ဖှေဝ်ခွက်မ်ကဲဝေ ကိုဝ်ဟာ
ဍေဏ်လှ်။

ဖွဲ့ဏှိင်းထင်းသင့် (လုံဝါ)

၁။ ဆင်ခူးလင်အွာ ထိုင်ကော်ကြင်၊
ခေါဟ်လံင်ဒင်ဒီး မူလျာမိန်၊
ဆီဟုံင်ခါထေါဟ် သာဝိင်ဝင်၊
ကျောဟ်ခိုသင့်ထံင် ချွင်သင့်၊
ဏါဒိုင်ခုံနွယ် ဟိုင်လူလင်၊
ထးဖွဲ့သင့်ထင်း လူသင်းဝင်၊
ပါမုက်ပါကို အံ့လုံဏင်။

၂။ ထိုင်ဆါင့်ဖွဲ့ ကိုယိုင်ထင်း၊
ဆုံအင်းဆုံအပ် ဖျေအင်းဏင်၊
အင်းစူးသင့်ခေါဟ် မူဏီသင့်၊
ထါင့်ခုက်ဖေါဟ် လုံသင့်ယေါတ်ထင်း၊
မုက်ဆော်ကိုပ် လာအုံခေါဟ်လောင်၊
ပုံဖွဲ့ယှိုင် ချေယှင်ဃုဃုဃု၊
ကိုပ်ဟာချေ ပါချောဟ်ယုဂ်ယါန်း၊
ပုံဖွဲ့ဖေါဟ် အံ့ဏှိင်းထင်းသင့်၊
မာကင်းဆိုင် လုံဏှိင်းလုံစွင်။

လာလိုဆီဏီစိင်း (လိုဝ်)

- ၁။ လာထိုင်ခွက်ဖေါဟ်။ ဆင်ခူးလင် ထိုင်ခွက်ဖေါဟ်လာ၊
ဟုံလုက်ဖပ်. မာဆိက်မာဏာ၊
ဖွဲ့ဏီင်းထင်းသင့် အင်းလပ်ပျာ၊
အင်းစူးသင့်ခေါဟ် ချေပုံကျာ၊
ချေဖေါတ်ချေအူး မုက်ကိုပ်ဟာ၊
မွဲဝေ့ဒူး “နာသတ်ဖုဃျ”၊
ထူအင်ဖင့် မိင်လကျါ။
- ၂။ လာထိုင်ခွက်ဖါချောဟ်။ ထိုင်ခွက်ဖါချောဟ် ထံင်ထိုင်ဝေ၊
ဖင့်တုံကေါင်ဖင့် ဝးဟုပ်သို၊
“မာဃနာသတ်” ဖုဟ်ထင်းဃို၊
ဆီဖေါတ်ဆာ. ဟိုက်ကိုပ်ဏီချေ၊
အင်းမာယာသုက် ချေဃုင့်စွေ၊
သိုလင်အင်လး လင်လုက်ချေ၊
အင်းထုင့်ဏော်. ဆော်သိင်းလးခေ။
- ၃။ လာထင်းကွိုင်။ ဆိုခေါ်စူးချပ် လာသိုင့်ထံင်၊
သိင်းလးလင် မှ်အင်းခေါဟ်လံင်၊
သင့်ဝပ်ဃွိုင် ယူယိုင်ကျူကျိုင်၊
နိုင့်မိုင့်မုက်ဝေ ဖင့်ထယ်မံင်၊
“ဥတ္တရာနာသတ်” အိုယိုင်၊
သုင်းထင်းဟိုင်းဃုင့် မွဲပွိုင်၊
လော်ယေါင်ဖိုင်စုံ အိုအးဖိုင်။

ပုံထီခါန့်.

ပုံထီခါန့်ယိုင် ပုံကိုဝဲဝဲ “ခါန့်မျှော်မာ” ကိုလှ်။ ခါန့်မျှော်မာ အုံဏါင်ဃုင် လုံ(ထီဒီ)ခင်းထါလးလုံခဝ်ဏှ်။ “တုံရုဂ်ခါန့်.” အုံဝဲဝဲလှ်။ လုံမူနက်ခဝ် ခေါင်လာ “အိန္ဒိယခါန့်.” အုံဝဲဝဲတော. လုံမူထင်းလုံခဝ် “လုံခါန့်.” ညေ “သါင်ခါန့်.” အုံဝဲဝဲဟုံင်၊ လုံမဲ(မိက်)တာခေါဟ် (လီထါ)လုံခဝ်ဏှ် “ဗင်ဂိုလာ” မာ့ဆွာ် အုံဝဲဝဲ ဆော်လှ်။

ခါန့်မျှော်မာယိုင်၊ လုံအုံလာလုံခဝ် လီတြင်ဏှ် အုံတိုင် (မင်) အုံဝဲ (၂၆၀၀၀)ဏီလုဂ် ဃုဏှ်ထင်ခွဲဏှ်လှ်။ လုံမာ့ဆွာ်ဏါင် တြင်အုံယုဂ်ဏှ်ဃုင် အုံတိုင်(မင်)အုံဝဲဝဲ လုံထင်နီယာခွဲဏှ်လှ်။ ခါန့်မျှော်မာယိုင် လုံခဝ်လုံမဲ(မိက်)တာခေါဟ် အုံခေါဟ်ထိုင် ဏှ်၊ ထင်စိုဝ်ဟု လုံခင်းထါလး အုံခေါဟ်ထိုင်အုံဝဲ၊ အုံတိုင်(မင်)အုံဝဲ (၁၃၀၀)လုံထင်သိုင့်ယာ၊ ညေလုံမူထင်းခဝ် အုံဏါင်ဏှ် ထင်စိုဝ်ဟု လုံမူနက်ခဝ်အုံဏါင်အုံဝဲ၊ အုံလာလုံခဝ် အုံမင်အုံဝဲ ဃုဏှ်ယာဏှ်လှ်။

လုံပုံထီခါန့်ဖိုင် ဓိုဝ်ဏါင်းအုံခါန့်ယိုင်၊ မွီထင်အုံလုက်ဆိုင် ဏှ်အုံဝဲ (၂၅၀၀၀၀၀၀)ဏီဆီယာသုဂ် ဏှ်လှ်။ လုံထီခါန့် မေါင်ယာဖိုင်ယိုင်၊ ထီခါန့်အုံဆိုဒ်ဖေါဟ် အုံအင်းဝဲဆော်လှ်။

လုံထီခါန့်ဖိုင် မွီဆာမွာအုံ၊ ယာပုံလီပုံဏှ် မွာဝဲဝဲ ဆုံမာအင်းဆိက်ဃုဂ် သုင်းအင်းဖှါအင်းဆုံသီးဏှ်လှ်။ ဇူး၊ ခိုင်၊ ဇူးခယုံ၊ ဇွယ်ဟုင်းခေါဟ်၊ ဇယ်၊ ရပ်ခါ၊ ပီလပ်၊ သီးလုံဖး၊

သုင်းလင်ထဝေ့ အးမာဆော်လှ်။

ထို့ပျောက်ခဲ့ပါစရာဝတီယိုဝ် အိုခိုအို လိုခါန်-မျှန်မာ
ခင်းထါလးဏှတာ• လင်ယွာထံင်လင်ဝေ့ လိုမေံ(မိက်)တာခေါဟ်
“ဗံင်နိုလာ•” မာ့ဆွာ်အိုဖိုင်အိုဝ်ဟံင်၊ လိုထို့ပျောက်အိုဏှင်လာ-ခဝ်ဏှ၊
ဟုင်းခေါဟ်သီးလုံဖး ဟျော်ဝေ့စွမာ-ဆေဝ်-လှ်။ လိုထို့ထကောဝ်
(ထို့ထကျင်•) လုံဖးသီးဏှ၊ ဆိုဆိုင်အးဝေ့ အိုခေါဟ်စံင်၊ ဆိုမာဆိက်
မာဏာ ဖှာဇူးသီး ဟျော်ဝေ့ဆေဝ်-လှ်။

ပုံထို့ခါနီးမှိုင်း လုံမိင်လးကျါဏှ် သိင်းပုံယီး ဟုယံ့မဲထင်း
အးဝေ့အုံခေါဟ်စံင် မိင်လသီးလုံဖး မွာဲဝေ့လုံအုံလူအုံညှို ချောဟ်ဝေ့လုံ။
စူးစူးဆး၊ သိင်းပုံယီး၊ ကျါင်တက်၊ ယုသး၊ ယုသိုင့်၊ ထာ၊ သတ္တ၊
စော်၊ လုံယေဝံ၊ လုံဝပ်၊ လုံလော၊ ချေမွိုက်သီးလုံဖး တဂါထင်းအးဝေ့ချး
ဆော်လုံ။

သိင်းပုယီးဇေ သိင်းအုံယးဏံ ဗျာဉ်သီးလုံဖး သုံ့အင်းဆာ့စး
လုံထီခါနံ ဗျာဉ်အုံဝ် ဇာတ်ဝေဟေဝ်ဟေဝ်စးစး ဇာတ်လုံ။
ဟယ့်ဉ်လုံဂ္ဂဆးသီးဉ်၊ ခါနံဗျေန်မာဂ္ဂဆးဇာတ်၊ သုံ့အင်းဆာ့စး လုံခါနံ၊
အုံဗျာဉ်အုံဝ် ကဲအုံအးထုက်လုံ။ ပုံထီခါနံယိုဝ် ဇေဟ်လဝ်ဝယ်သိုဝ်၊
ဗျဲတဝ်လီတဝ် ဆုံဆိုင်ဆုံခေါင်စးဟွံ၊ ဇေဟွံးခေါဟ်အုံသောဟ်
အုံဟေဝ်ဝေဇာတ်၊ ယုးမုက်စုံယဝ်ဝေဆေဝ်၊ အေဟုံခါတ်သတ္တု
လုံဟွံးခေါဟ်လအုံဝ်သီး အုံအးဝေအုံခေါဟ်စံင်၊ ဇေဟ်ယုာစီ
ကြာဝေဉးဆေဝ်၊ မွဲစိုဝ်လုံ။

ပုံထို့ခါနီးယိုင် ပုံဖို့ပုံဖူးလုံအုံဝီ-ဃးအိုင် ဖွံင်လင်ဝယ်ဝေ
ဆုံညှက်ပင်လိုင်ဃို့ ကိုင်မိုင်ဃေယှက်အုံခေါဟ်စံင်၊ မွာဝေဃး ထို့ခါနီး

ဖွဲ့လိက်ပတ်အစီဆင့်

လိုအံ့ပြေထုက် လိုခါန်ချေမွတ်တုယှာဝေ၊ ပုံဖို့ဖူစူးလင်ခင်းခေါဟ်
ခံင်အယ် ပုံထို့ခါန်ယိုဝ်လှ်။

ပုံထို့ခါန်၊ ဓေမ့်ချောဟ်ယှာထင်းလိုယာသိုဝ်၊ ကွေစိုဒ်တင်
ဟှော်ယောင်ဟှော်လာ၊ ကိုဝ်ဟှာချေဆာ။

ဆုံအင်းစာ

၁။ ပုံထို့ခါန်ဖိုင်ယိုဝ် ဆုံမာဆိက်ဖေါဟ်အံ့ဝေ၊ ယှာင်အးလယ် ?

၂။ ပုံထို့ခါန်၊ လိုမူနက်လိုခဝ်၊ ချေမူထင်းလိုခဝ်ဏှ်၊ အိုလာအို
ဗျိုမာင်လယ် ? အေဟှိုင် လိုခင်းထါလလိုခဝ်ဏှ်၊ မှာပဝ်
ထို့ခါန်အိုလယ် ? လင်ဖှဟ်ထင်းလာဆာ။

ဆိုခွါင်-ယုာ-လဝ်ဆောင်

- ၁။ ထောဟ်ယုးအဲလင်အိုမေဝ်၊
ဖွဲ့အဲဝေ့ထီသိုဝ်။
- ၂။ ဟ်ကျုင်းဏှ် ဟ်ဏှာနိုင့်၊
ဟ်ဃုာဏှ် အင်းစးသိုင့်။
- ၃။ ဟ်ဟုာကျုင်း ဟ်ယုင်း၊
ဟ်ဆာကျုင်း ဟ်သို။
- ၄။ ဟိုင်းစးအို ညေအိုထုင်း၊
မ္ဗိုစးအို ညေဆိုကုံး။
- ၅။ ဝးစင်း ကါထိုင်ဝးယုာ၊
ဖေါဟ်သး သံင်းထိုင်မေဝ်ဖါ။
- ၆။ လါင်းစးဟုး ညေအိုသောဟ်၊
မ္ဗို ပညာစးမာလောဟ်။
- ၇။ သိုင်းထဝ်ယုက် လိုဖံင်လီ၊
လါင့်ထဝ်ယုက် လိုဖံင်သိုင်းခို။
- ၈။ ဖေါဟ်သး ကးသာဟုင်း၊
သာယုာ ကးသာဏှီ။
- ၉။ ဖေါဟ်သး မိုအင်းဖေါဟ်သးဟုင်း၊
သာယုာတုင် သာယုာမိုအင်း။
- ၁၀။ ဟ်ကျုင်းဏှ် ဆာဏှာင်းဆေဝ်ဟောတ်၊
ဆွာ်အို ခိုင့်ဏှာင်းကါထောဟ်။

ဆုံခိုင်းချက်ဇာတ် ဝေးဆော်ဝေးအာ

ဆုံဝေးဆော်ဝေးအာ ဆုံခိုင်းချက်ဇာတ်ယိုင် မွဲဝေ့ဗူး အိုဃုာ လိုမိင်ဆော်လှ်။ ဆုံဆာအိုဃုာဝေ့ဇာ် “နက်လင်ပျ ချေပိုသးထင်း သးလင်လီဇာ်ဟိုင်၊ ထင်လင် လိုပိုအံင်ဖိုင်ဇာ်တာ၊ လိုပိုသးထင်း သးလင် လီကျိုင်းဖိုင်ဇာ်၊ အိုသီးချက်ကဲထင်းဝေ့ ဆုံစုဂ်ဆုံဆာဇာ်လှ်။

ဆုံခိုင်းချက်ဇာတ်၊ ဝေးဆော်ဝေးအာ ဆုံဆာယိုင် ဝေးဟူး လေါတ်သာ လိုဟာချေလိုဟာယဝ်မာလှ်။ ဝေးဟူးဇာတ်၊ မွဲသီးလိုဖး ကဲအိုအးထုက်လှ်။ လိုဆုံမိုဟာဟိုင်ခါဇာ် အေမွဲ ဆုံခိုင်းအေချက် ဇာတ်ဝေ့တာ၊ လံင်ခေါင်စုဂ်ဆာဇာတ်၊ ကဲယဝ်ဝေ့လှ်။ လိုလေါတ်ကို ဟိုင်အိုခါဇာ်သီး မွဲအိုဟေ့ဂ်၊ လိုဆုံခေါင်၊ အိုခါဇာ်သီး မွဲအိုဟေ့ဂ်၊ ပိုစိုင်းလင်ခွက် ဆုံကံင်ဆုံသိုင်ဇာ်၊ အေမွဲ ပိုစဲလင်သာ လိုလီကျာဇာ် အေယိက်ဆော်စါခိုင် ဆုံခိုင်းမိုချက်ဇာတ်ပိုဟိုင်၊ ပိုဝေးဆော်ဝေးအာ စုဂ်ဆာဇာတ်၊ မိုယဝ်ဝေ့လှ်။ အေမွဲ ပိုကံင်သိုင်ထ ပိုဆုံကံင် ဆုံသိုင်စုံအူးသီးလိုဖး အေယိက်ဆော်တာ၊ ဆုံခိုင်းမိုချက်ဇာတ်သေ့ ဝေ့ဆော်လှ်။

အေမွဲဆုံခိုင်းအေချက်ဇာတ်၊ ပိုလိုဟာဟာဇာ်၊ အိုဇာ်ဆာ၊ မိုဃိုင်ဆိက်ဝေ့ဟိုင် အိုဝေ့ဗူးအိုမုက်လိုင်အေး၊ အိုခေါတ်ဃူးမိုယိုင် အိုဇာ်ထီ မိုယောင်ဇာတ်ဝေ့ဆော်လှ်။ လိုကိုဆော်အိုခါ လိုပိုဇာ် ထိုင်ဇာ်၊ ပိုအေကာဝါထချေ “ယးချိုင်အွာ”ဆော်ဇာ် မိုဟေ့ဂ်ဝေ့လှ်။

အေမွှာ ပုံအေကုက်ထင်းသီးချပ် ကြိုဒ်ပုံစားကာဝါထ ပုံနှိပ်ဏှည
ယးချိုဝ်အွာသီးဏှဟိုင်မ ဝးကုက်ထင်းဝေ့ဃးလှ်။

အေမွှာ ပုံလုံမာဝးစေ့ဏှသိုဝ်တာ။ ဆိုဆာ့အုံဃာသီးလုံဖး
မိုက်လါင့်ပျဝေ့ လုံလီဖိုင်ဏှဟိုင်၊ မိုဝးဟုထါင်ဝေ့ လုံဖုံအုံဃာဃိုင်ဏှ
ဆေဝ်လှ်။ ပုံအေအုံစုက်ထ ချပ်ယာ။ ဝးဆေဝ်အာသီး အုံဟိုင်ထါ
ဏှစါခိုင်၊ ဆိုဆာ့မိုဝးဟးဏှော်ပုံ မိုယဝ်ဝေ့ဃးလှ်။ ယးချိုဝ်အွာ
လုံအုံဝေ့ဃး ထုက်အုံဏှါထီဟိုင်ဏှသီး အေမွှာဏှထုက်ထါင်ဝး
ဏှဏှါဆေဝ်စါခိုင်၊ အုံဃာသီးလုံဖး မိုဝးဟးဏှော် ဏှဆေဝ်လှ်။

ဆိုခိုင်းချက်ဏှော်ဟိုင်၊ အေဆံင်္ဂကါင်ဏှ မိုဝးအုံပွါခွိုက်
ဃုယံဃုယံလှ်။ သိုင်းသးထီ လုံအုံဟေဝ်ဏှ မွာအုံဟေဝ်၊
ထီလုံအုံဖင်ဆိုင်ဃီးဏှသီး မွာအုံဟေဝ်၊ ပုံဝးအဝ်ဝေ့ ကျိုလှ်၊ ဝေ့သိုဝ်
ဆိုခိုင်းချက်ဏှော် ဆိုဆံင်္ဂကါင် လုံအုံဝးသိုဝ်၊ အေမွှာပုံအေအုံ
ဝေ့ပုံလပ်ဖုဟ်ထင်း လုံအုံဖင်ခေါဟ်ဏှဆေဝ်စါခိုင် မိုဟေဝ်ဏှော်ပုံ
ကိုပ်ဟုာချေဆေဝ်လှ်။

ဝါလူးထာထး (လိုဝါ)

၁။ ဟာ့ဆိုဒ်ဃူဂ်ဖိုင် ဝယ်ဖါးဟုတ်။
အင်းမာဃိုဏါင် အင်းလူ့ဝေ။
ဝါဇေခဲဃုတ် သးသာဆိင့်ဖတ်။
ဖုဂ်ဇေခီးဟုတ် ထူလုက်ခေ။
ထင့်လင်ခိုင်းဟုတ် ဝါဝယ်မံင်ဏှ်
ကဲထင်းလူးဟေတ် သွတ်သို။
ဇာလင်ဆုင်ခွင် လူးဆုဂ်ထိုင်လှ်။
ဝါဇေမေတ်ထို ခဲလင်ဇေ။

၂။ စူးသိုင့်စူးဝတ် ဃျာင့်ဝေသွတ်
လူးခိုင်းသးဖိုင် ယာ်လင်ဟုတ်။
ဖါလင်ဝးတိုင် စုဂ်ဝေထးလှ်
ဇါလင်ဆယ်ဝေ ထးထင်းလံင်။
ယင်ယာထင်းဏှ် ခွိက်လူးထဲဖတ်။
ထာဇေဏှ်ခါ အင်းထုင့်အံင်။
အံဖတ်ကီးကါင် အံအးစါင်ဃုတ်
အံယးဟေတ်ဃျာ် အင်းဟူဂ်ကံင်။

ထေါဟ်မာဆိုင်မ္ဗိသီးလုံဖး

လုံပုံထွဲခါနီဖိုင်ယိုဝ် ထေါဟ်သီးလုံဖး အုံဝေအးမိင်ဆေဝ်လုံ။
ဏးထေါဟ်ကါင်ယိုဝ် အုံကီးကါင်အုံဝေ အုံဝဝ်ဍေ အုံသိုင့်ဏှလုံ။
အုံသီးစူးမီးဏှ ကိက်ထဝေ သိင်းစိင်းသိင်းဖါ ဇုဂ်ဟေဝ်မာလုံ။
လုံသိင်းစိင်းလ ဆုံဖေါဟ်ဃှာသီးလုံဖး ဇေသိုဝ်မုံတါထင်း
လုံခံင့်ယိုဝ်သိုဝ် အုံဝေသီးဖူးထင်းဖူးလင်ဝေ လုံသိင်းဖါလံင်ဏှဟုံင်
ဍောဟ်ထေါဟ်တုင်ဝေ ဍေအုံနောတ်ဏှတာ။ အေမွဲဆုံဖေါဟ်ဃှာ
သီးလုံဖး အေထင်းလုံခံင့်ယိုဝ်စါခိုဝ် စောဝ်အင်းခွိက်ဝေလုက်ခါလုံ။

ဏးထေါဟ်ကါင် ယိုဝ် အုံဝေသီး စောဝ်ဏော်စုင်းဏော်
အုံသီးဖိုင်လုံသိင်းထုင်းလံင်ဏှဟုံင် ပါကဲဝေဍး အုံသ့တာ။ အုံဝေဍး
လုံသိင်းဖိုင်ဏှဆေဝ်လုံ။ အုံဝေသီး စောဝ်အင်းဝေဆုံဖေါဟ်ဆုံဃှာ
လုံသိုင်းစိင်းလသီးဏှ အုံခေါဟ်စံင် မွဲအုံဝေသီး မာခိုဝ်မာဆိုင်ဝေ
ဆုံမာသိင်းဆဟ်သီး ကိုဝ်ဏှဍေဏှလုံ။

ထေါဟ်လိင့်အွာ သီး အုံအးမိင်ဆေဝ်လုံ။ အုံယံင့်အွာ၊
အုံယံင့်ပျုဂ်၊ အုံယံင့်သိုင့်ပျုဂ်သီး အုံဝေဆေဝ်လုံ။ ထေါဟ်လိင့်အွာယိုဝ်
လုံဆုံခေါဝ်ဆုံခိုင်းအုံဖိုင် အုံဝေသီးအင်းလယ်ခွိက် အုံသာသေ့ဝေလုံ။
ထေါဟ်လိင့်အွာလုံမိင်ဏှဍုင် အုံကုံဝေဍေအုံခိုင်းဏှလုံ။ အုံဝေသီး
ဆိုင်လင်လုံဝဝ်စိင်းပျါလံင်ဟုံင် အုံဝေသီးစောဝ်အင်းခွိက် ဆုံဖေါဟ်
ဆုံဃှာသီး ထံင်အုံလုက်ဏှလုံ။ အုံသီးစါင်းယူလင် လုံဆိက်ဖိုင်

ဖွဲ့လိက်ပပ်ဏီဆင့်

ချေစောင်အင်းခွက်ဝေ ချေဟ်ယးဆွဲ(ဆိုး) သွင်းဖေါဟ်သီးကာဉ်အေး
စောင်အင်းခွက်ဝေဗျာ• လုံမာဟုံဉ်ဇူး(သ်မူမာတုံကျက်) သီးလုံဖး
ဏှ်လုံ။ အုံဝေသီး စောင်အင်းခွက်သ်မူ• လုံအုံမာဟုံဉ်ဇူးသီး လုံဖးဏှ်
အုံခေါဟ်စံင် ပုံလဝ်စးကဲ ချေအုံသီးမာဓိုဝ်မာဆိုင်ဆိက်ဆာသီးဏှ်
ဆေဝ်လုံ။

ထောဟ်ဆီခံင် ယိုဝ်အုံဆင်းသိုင့် အုံမေဝ်ဖါထဝ် လင်ဆယ်
ဝေဗျး ဏှီခံင်တာ• အုံဝေသီးဟုင်းကိုဝ်ဝေသေ့အးမိင်မာ• ဆေဝ်လုံ။
လုံဆုံနိုင့်ပျါလင် ချေသိုင်းခွီလင်ဏှ်ဆိုင်• လင်ဝေဟုံဉ် အေဗျးစိုဝ်လင်ဝေ
ဆုံဗျာ•ဖေါဟ်သီးယူလင် လုံမိင်မိင်ဏှ်တာ• လေဝ်ဇူး(ဇွီဟ်)
လင်စောင်အင်းခွက် ဝေလုက်ခါလုံ။ အုံသီးဝေ လင်ဇူး(ဇွီဟ်)
အင်းခွက်ဝေ လုံဆုံဖေါဟ်ဆုံဗျာ• မာဟုံဉ်ဇူးချေ ဆုံထုင်းဆုံခံင်
သီးဏှ် အုံခေါဟ်စံင် အုံသီးဏှ်မွဲဝေဗျး မာဓိုဝ်မာဆိုင် ဆိက်ဆာ•
ကျော်ဆာသီး ဏှ်လုံ။

ထောဟ်စင်ခါင့် ယိုဝ် အုံဝေဗျး လုံဟိုင်းထာ် ကျော်ဖိုင်
သိုင်းခွီသီးဏှ်ဆေဝ်လုံ။ အုံဝေသီးဏှ် ထေါဟ်ဝါအုံမေဝ်ခါင့်ဏှ်
ကျ်လုံ။ မာဟုာဟုံဉ်ဆုံသေ့ ဆုံဖေါဟ်ဆုံဗျာ•လုံဖးဏှ် အုံဝေသီး
စောင်အင်းခွက် အုံခေါဟ်စံင် မွဲအုံမာဓိုဝ်မာဆိုင် ဆိက်ဆာ•ချေ
ကျော်ဆာသီး ဟုံလဝ်သေ့ဉ် ဆေဝ်လုံ။

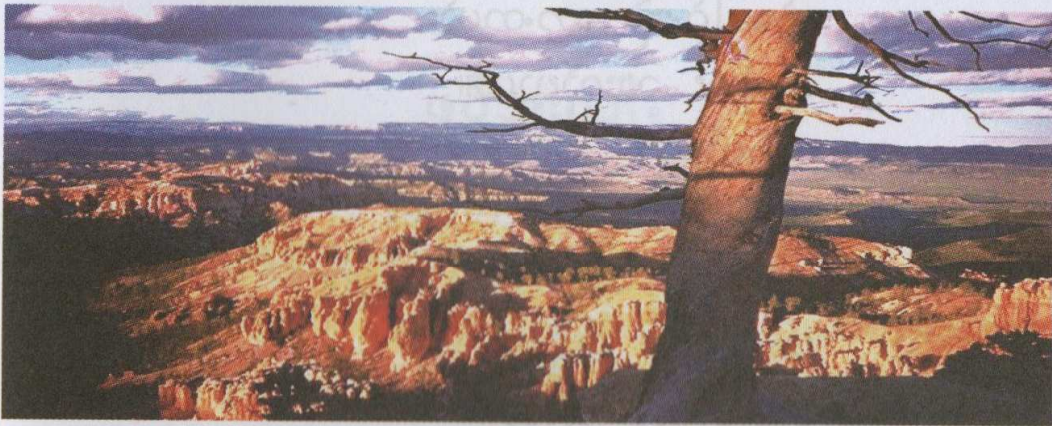
ထောဟ်သိုင့်လာ ယိုဝ်ဉ် အုံဆင်းအုံဉ် သိုင့်လာဝေဗျးလုံ။
အေအုံလုံသိုင်းခွီအုံခါဏှ် ယေါဝ်ထဝ်လင်ဝေဗျးဆုံတာ• လင်ဇူး(ဇွီဟ်)
ဏှော်ဝေ ဆုံဖေါဟ်ဆုံဗျာ•သယ်ဟုံဉ် ဟယုံထိုင်အင်းထိုင်ဝေ
လုံအုံလင်ဏှ်လုံ။ အုံဝေသီး ဇူး(ဇွီဟ်)အင်းခွက် ထွဲ၊ ခြိက်၊

သက်မှုသီးဏှ အိုခေါဟ်စံင် မွဲအိုမာခိုဝ်မာဆိုင်ဝေ ဆိက်ဆာ-
ကျော်ဆာသီး ဏှလှ်။

ထောဟ်အိုရိုင့် ဖေါဟ်ဏှဉ် လံင်စောဝ်အင်းခွိုက်ဝေ
လိုဆိုဖေါဟ်ဆိုဃာ။ အင်းဟာဟံင်ခွိုက်ဇုးညေ ဆိုထုင်းဆိုစံင်လှ်ဖးဏှလှ်။
ထောဟ်အိုရိုင့်ဖေါဟ်သီး လံင်ကုစောဝ်အင်းခွိုက်ဝေ ဆိုဖေါဟ်ဃာ။
သီးဏှ အိုခေါဟ်စံင် ပိုလဝ်စးကဲညေ ထောဟ်အိုရိုင့် ဖေါဟ်သီး
မာခိုဝ်မာဆိုင် ကျော်ဆာဆိက်ဆာသီးဏှ ဆေဝ်လှ်။

ဆိုထံင်ဏါင်း - “စောဝ်” ဆိုခါင်၊ “စိုဝ်” ဆိုခါင်ယိုဝ်၊
မိုဝ်သံင်လင်ဆိုခါင် ဇေယိုဝ်လှ်။ “ဆင့်စောဝ်အိုဆး၊ ထောဟ်စောဝ်
ဆိုဃာ” (စောဝ်)။ “လေဝ်ကိုင်စိုဝ် ဏှဖါဏှ”၊ “ဏှဉးစိုဝ်ဟး”၊
“ယောဝ်စိုဝ်အေထို” (စိုဝ်)။

ဖွဲ့လိက်ပပ်၏ဆင့်

ဆုံယပ်ခါ (လုံဝါ)

၁။ ဆုံယပ်ခါ ခေါင်အုဂ်၊
ခေါဟ်သို့ထင်း ဟုံလံင်စုဂ်။
လီဟုယံပျ သူးသူး၊
လင်အုံကို သိင်းလာယု။
သင့်ဝပ်ဖေါဟ် ဟုင်းကိုဝ်၊
လုံသိင်းခွီ ဟုံဟုံငုံစိုဝ်။
ကွင်ကွါင်းဖဝ် ဝင်ဖါင်း၊
နိုင့်မိုင့်ထင်း ဟုံသာစါင်း။

၂။ ကုံတုဂ်စို ဟုံစါ၊
ထီလုံအုံ ကွာသုာ်။
ယးအုံကုံ လုံဏံင်း၊
မ္ဗိသီး လင်အင်းကံင်း။
ဇောဟ်အင်းခွံင့် ခွိက်ယု၊
ဆင်ဩဂ် အင်းခိုပျ။
ဆော်ဇေဖျိုင် သါအင်း၊
သို့လုက်ထုက် ယးစးယုင်း။

ဖွဲ့လိက်ပပ်အစီဆင့်

- ၃။ ဆိုခေါင်အဲ့ ဆာတယ်၊
အိုလိုစး သးလုံဃွယ်။
တုံဝယံဆာ ကုဂ်စူး၊
ဆိုအုင်းထင်း သာလုံယု။
ကျော်ဆာသီး ဃုင့်ယာသုဂ်၊
ကေမူဏာ မီလိုချုဂ်။
စါင်းခါကွံင် အုးထုံး၊
ထာခေါဟ်ပွါယ် ယေါင်ဖိုင်စုံး။
- ၄။ ဆင့်အံင်အေါတ် ကေဟုဂ်၊
လေဝ်အင်းထုင့် သိင်းလးချုဂ်။
ကေမူဆာ အိုဟိုင်း၊
ဖါသိင်းမူ ကိုတာသိင်း။
ဆွာင့်ထင်းထါင် ဃေ့ကွာ၊
လေဝ်ဖေဃုဂ် မိင်လကွာ။
ကေမူဏာ ခါယုဂ်၊
ဆေဝ်သိင်းလး ချေပါမုဂ်။

ဖွပ်သးဏါ.

စပ်သာယု|| ချေစပ်ဖဝ်အွာသီးဏါ၊ မွဲဝေဉ်း အံ့ခိုင်အံ့ဃုက်ဘာ။ ထိုင်သောဟ်ဏီဟာ ဏါလှ်။ အံ့လှ်ဏီမူ။ စပ်သာယု|| အင်းစာ စပ်ဖဝ်အွာ “ဟေးသောဟ်_ဆုလှ်ဖွပ်သးဏါဏါ မွဲဏါသီးယောင်စး ထီထီဆာဆာ ခွင်ခွင်ယုဂ်ဆေဝ်ဟး”။ စပ်ဖဝ်အွာလပ်ဖျေဝေ “ဖွပ်သးဏါဏါ ယုယောင်ထီစး ဏင်ခွင်အေး။ လာဏင်သီး လှ်မေ့ထာ် လှ်ဆုခိုင်းဆုဂ် လှ်တုာ်ဖိုင် ချေလိက်အုဂ်ဖိုင် လှ်ဖးဏါ ယုဉးစး ဖွပ်သးဏါ ကျဲလှ်”။ လှ်ခါင်လှ်ဏီဉ် စပ်ဖဝ်အွာ ဖံင်းဏောဝ် ဖွပ်သးဏါလှ်ခိုင်း ချုဂ်လင်ဝေ လှ်ဆုခိုင်းလှ်ခိုင်းဖိုင်ဟိုင် ဟုယုဆောတ်ဝေဉ်းတာ။ ယောင်ထီဝေ ချေယွာဖွပ်ကွာဏါလှ်။

စပ်သာယု|| လပ်ဝေဉ်း ဆုလှ်ဖွပ်သးဏါယုဝ် အံ့သီးဝေ အံ့ယံင်အံ့ဝေဉ်း ဝပ်ယုာ်ဟိုင် လှ်အံ့ခေါဟ်ခိုင်ဏါ အံ့ဆင်းဖါထဝ် ထေါဟ်ဝါဝေသေ အံ့ဏီစံင်ဆေဝ်လှ်။ လှ်အံ့မေါပ်ယုာ်ဏါသီး အံ့ခင်း အံ့ဝေဉ်း ဃု|| ခဝ်ဏါဆေဝ်လှ်။

အံ့သီးဝေ ထုဂ်ထင်းဏောဝ်ဖွပ်သးဏါ လှ်ဆုခိုင်းဖိုင်ဏါဟိုင် စပ်သာယု|| အင်းစာထင်းဝေ “ဆုလှ်ဖွပ်သးဏါယုဝ် အံ့ဉာ်အံ့ဝေ ဃု|| ခဝ်လယံ” ဏါလှ်။ စပ်ဖဝ်အွာလပ်ထင်းထိုင်ဝေဉ်း “အံ့ဉာ်အံ့ ဏီခဝ်” အေဟိုင် စပ်သာယု|| လပ်ထင်းထိုင် “အေမွဲ_ဏါမုဉ်း စးသာ အံ့ဉာ်ဏီခဝ်ဏါဆေဝ်” အေါဝ်ထင်းယောင်လာဆာ။ ထိုင်ဏါတာ။ ဏါမုဉ်းစးဝေ ဆေဝ်လှ်”။

စပ်ဖင့်အွာ အေါင်ထင်းယောင်-ဝေ့ အိုင်ချာလးခင့်ဏှဟိုင်
လိုအိုင်ချာယာ-ဖင့်လးဏှ အိုင်ချာခိုင် အိုင်ချာလိုထိုင်ချာဏှ ခူးစးဝေ့ဆေဝ်-လှ်။
အေဟိုင်စပ်သာယုး လပ်ဝေ့ဖှပ်သးဏာ-ယိုင် အိုင်ချာအိုင်လီ-ခင့် ဏှလှ်။
အေမွဲ အေယောင်-လှ်အိုင်ဖင့်ခေါဟ်ဏှ ဏှမ့်ဦးစးအိုင်ချာဏီခင့် ဏှလှ်။

စပ်ယာယုး အင်းစာထင်းဝေ့ချပ် “ဆိုင်လှ်ဖှပ်သးဏာ-ယိုင်
အိုင်မေါင်-ခေအိုင်ဖှါဏှ ဏှသေ့ယါမ့်ကဲဟး” ထံင်ဏှတာ။ စပ်ဖင့်အွာ
လပ်ထင်းဝေ့ “မွဲယိုင်ဏှ ယိုင်သေ့ယါအေး အေမွဲဏှအေသေ့ယာ
ဆေဝ်။ လပ်ဖေ့လာယိုင်ဆာ်”။

စပ်သာယုး ခိုင်အင်ထင်ခွက် ဖှပ်သးဏာ-ဏှဟိုင် ချုဂ်ယေါင်
ဝေ့ စပ်ဖင့်အွာ လှ်ဖှပ်သးဏာ-အိုင်ခါင့်ထိုင် ဏှလှ်။ လပ်ထင်းဝေ့ဦး
“အေမွဲဖှပ်သးဏာ။ အိုင်ခါင့်ထိုင်ဏှ အိုင်မေဝ်-ဖါထဝ့် အေအိုင်
ဏီခိုင်ဆေဝ်-စါခိုင် မွဲဝေ့ဦး ဖှပ်သးဏာ-အိုင်မေါင်။ ဏှလှ်။
အေမွဲအိုင်ဆင်းဖါထဝ့်ဏီခိုင် ခေအိုင်ဆင်းဖိဟ်ဏီခိုင် အေအိုင်ဆေဝ်တာ။
မွဲဝေ့ဦး ဖှပ်သးဏာ-အိုင်ဖါ ဏှလှ်။

စပ်ဖင့်အွာဏှချပ် ဆာမွဲအိုင်ဝေ့ဦးစး ဖှပ်သးဏာ-လှ်ဖး
မွဲအိုင်မေါင်-ဟး မွဲအိုင်ဖါဟးဏှ အိုင်ဝေ့ခိုင်အင်ထင်ယောင်-ဝေ့ ကျ်လှ်။
အေမွဲဖှပ်သးဏာ။ အိုင်မေါင်-လှ်ဖး၊ လှ်အိုင်ဟျုဂ်ဖှင်ဖင့်လး အိုင်ခါင့်ထိုင်ဏှ
အိုင်ချုလင်ဆယ် မ့်အိုင်ဝေ့ဦးလှ်ချုဏှ ကိုင်စိင်းခေဆေဝ်-လှ်။
လှ်ခါင့်လှ်ဏီ “ဖှပ်သးဏာ-အိုင်မေါင်။ အိုင်ဟျုဂ်ဖှင်လး အိုင်ချုလင်ဆယ်ဏှ
မွဲဆိုင်ဏှလယံ? ဝေ့ဏှသိုင်အိုင်ဝေ့အင်းစာဝေ့ စပ်သာယုးဏှဆေဝ်-လှ်။
စပ်သာယုးလပ်ဖေ့ဝေ့ “လှ်ဖှပ်သးဏာ-မေဝ်။ ဟျုဂ်ဖှင်လး
ဆိုင်လင်ဆယ်လှ်ချုဏှ မွဲအိုင်ဦးချုလှ်”။ စပ်ဖင့်အွာ ဟျိုင်စးဝေ့ဏှသိုင်ဟိုင်

ဖွဲ့လိက်ပပ်အစီဆင့်

အိုဝေ့ဦး တုံမျင့်(တွေ့-ယှာ-လုံဝီ) စးအိုသာ ညောဟ်မာ. ဆေဝ်လုံ။

ဆိုအင်းစာ

- ၁။ ဖှ်သးဏါ. အိုမောဝ်-ဇေအိုဖါဏ်၊ အေမွဲဏ်ဦးတာ. ဏ်သေ့
ယာမိုကဲဟး? ဖှ်သးဏါ-အိုမေါဝ်ဏ် မာသာဇေသေ့
လယံ? လဝ်ဖှ်ဟ်ထင်းလာ. ထံင်အေထိုဆာ ဏင်ထီးဆာ။
- ၂။ ဖှ်သးဏါ. အိုဦးချုံဏ် အိုဝေ့ဦးယှာင်-ခဝ်လယံ ?_။
- ၃။ ဆိုလုံဖှ်သးဏါဏ် အးဦးဆို ပိုဦးကဲဝေ့ထံင်-ခဝ်လယံ ?_။

ဆိုဆိုင်ခါ (လုံဝါ)

- ၁။ ဆိုဆိုင်ကျွန် လုံစွင်
ချေဟ်ဟုင်းကိုဝ် သင်းဖွင်။
ဆိုလင်ဆင် ဇူးစို၊
သောဝ်ဟိုင်းခေါဟ် စွးမာလုံ။
ဏင်းဍိုဝ်ထင်း ဟော်တယ်
ခွဲ ပွါ။ အင်စးစွယ်၊
ဆိုခါလင် မောဝ်ယျက်
သူရေဝ်ဖါန် ဏလိုလုက်။
- ၂။ လင့်ဝါဍုင် ဝိုင်းဝိုင်း၊
ဆိုဆိုင်ကျွန် လင့်မော်ဆွိုင်။
ဗျီးလင်မး ဟိုင်ယုက်၊
ထယ့်လင်ဝယ် ဆိက်ကိုဝ်ခုက်။
ထိုဖွင့်လင် ယးထင်း၊
တုံဝါန့်ဖေါဟ် လံင်ဖေအင်း။
လင့်ဖှာဆို လီဟုယ့်၊
စုဂ်ညင်(ပွေင်) ယင်ခိုင်ဃုယ့်။

ဖွဲ့လိက်ပပ်-အစီဆင့်

၃။ ဆိုင်ဖါချောဟ် ထီယွာ၊
လင်ဆိက်ဖိုင် ဆံင့်ဟုံင်သာ။
ထေဝ်ဝယ်မး ယောင်ကံင်း၊
ဖှာကုံရူး သိုင်လိုခွံင်း။
ခးဝါထိုဝ်း အ်ပွါ၊
ဆေဝ်ဆုဂ်မေ် လိုလိုင်ဉှ်။
သာဝီမေဝ် ထိုင်အင်း၊
ယးအူးထံင် ချေသိုင်စင်း။

၄။ ဖှာရူးဟုံင် လာဃို၊
လေဝ်ထင်းဘာ ကိုဝ်ဟွာချေ။
အဲးထင်းဏါင် လေဝ်ဃှာင်း၊
စိုဝ်ဏေဝ်စင်း ထိုင်မာဆာင်း။
ထံင်လာခုဂ် ခါင်စူး၊
ထီချောဟ်လင် ဝါဏေဝ်စူး။
ခုင်းဏေဝ်ထေ တါင်ကေါဟ်၊
ဆီမူဖိုင် ဃှိုင်ဝးခေါဟ်။

၃၁၆ ဖွဲ့လိုက်ပပ်-အစီဆင့်

ထို့လး

လိုဟင်းခေါဟ်ခွံ၊ ချံလုက်ခေါဟ်သာယိုဝ် ထို့လးဏ် မွာဲဝေ့ဒုး ပိုစးသုံ-အိုအးထုက်လိုမိင်ဏ်လို ကိုဝ်ဏီဍေ လိုပိုအင်းပိုအပ် လိုမိင် မိင်လာ-အိုဖိုင်ဏ် ပိုစးချက်လင်အင်း ဍေထို့လးဏ် ထွာ-လှ်။ လိုဆ်အင်းဆ်အပ်အိုဖိုင်ဏ် ပိုလိုချက်လင် ထို့လးစး အိုရ်အိုအး ထို့လးယိုဝ် ဆ်အင်းဆ်အပ်အိုရ် ဟယံအိုထင်းသီး ကာချာ်အး ချက်ဆိင်ပြင်ခွက်ဝေ့ ပိုသုံးပိုထို့ ဍေချက်ဆင်းခွါင်ဏော် ပိုသီးကဲဝေ့ ချာ်ဆော်-လှ်။ ဆ်အင်းထို့လးယိုဝ် မွာဲဟ်ခွံ-လိုမိင်လဝ်အး။ လုက်ဍေ ဆ်ဖေါဟ်ဆ်ဃှာ ဆ်ဖေါဟ်ဆ်ခံင်သီးလှ်ဖး စးအင်းဝေ့ ထို့လးဏ် ထွာ-လှ်။ ဆ်စူးလင်ဝပ်မိင်း ပှာ-သီးဏ် စးချက်အင်းဝေ့ ဍေထို့လးဏ် ကျ်လှ်။

ဆ်ဖေါဟ်ဃှာ လိုမိင်းလကျါသီးဏ် လော်ဝေ့ လိုဟင်းခေါဟ် ဟင်း အိုအိုဝ်ဟုံင် အင်းလါင်းဝေ့ ဟင်းခေါဟ်ဟင်းဏ် ဆော်-လှ်။ ထို့လးဟင်း၊ ထို့လးခး၊ ထို့လအူး၊ ထို့လးသိန္ဓော ဝေ့ဏ် အိုခင်းထာ်၊ ဆ်လိုထို့လးယိုဝ် အိုဝေ့အးမိင်ဏ်ဆော်-လှ်။ ထို့လးခး၊ ထို့လးအူး ဍေထို့လးသိန္ဓောသီး လှ်ဖးဏ် လိုဆ်ပိုကံသီး(သိင်းဃူး)အိုဖိုင်ဏ် ဆ်ချက်လင်ဝေ့ဒုး ဆော်-လှ်။ လိုပိုအင်းဖံင် ဆ်အင်းဆ်အပ်ခါဏ် မွာဲအိုဟေ့ဝ်၊ ယးဍေဆ်ဖါဆ်ယးသီးလှ်ဖး ဝေ့သိုဝ်လိုအူးစးသိုဝ်၊ စးမာဃှာင်ဆာ့အိုခါ မွာဲအိုဟေ့ဝ်၊ ပိုတါင်ဏော် ယးအူးယးဃှာင်ခါ မွာဲအိုဟေ့ဝ် ပိုစးချက်လင်ဍေ ထို့လးဏ်လှ်။

ဆ်ထုင်းဆ်ခံင် လိုမိင်ဟေ့ဝ်လိုမိင်ဟေ့ဝ်၊ ပိုအင်းဃှာဟ်

လင်မုက်ခွက်အေးဟိုင် အေးမွှာပုံပိုင်ဇော်။ ချေထီဇော်ဆောင်စာခိုင် မှ်ကဲထင်းဝေထီလး ထိုင်အုံလုက်ဇော်လှ။ ထီလုံမာ့ဆွာသီးဇော် အေးမွှာပုံအိုင်ဇော်ဆောင်တာ။ မှ်ကဲထင်းဝေ ထီလးအေးအေးလေဇော် အုံခေါဟ်စံင် ဆုံအင်းဖံင်ဇော်ဝေ အုံအေးထုက်မွှာခိုင်လှ။ ဆုံအင်း ဖံင်ထီလးဆာသီးလုံဖး ခုင်းလင်အုံးဇော်။ လုံမာ့ဆွာဇော်အိုင်အိုင်ဟိုင် ပျှင်လင်ဇော်ဝေ ထီဇော်တာ။ အုံဝေသီး အင်းဖံင်ထိုင်(တိုင်) ဝေထီလးဇော်လှ။ ခါန်မျှန်မာဖိုင် လုံထီခိုလုံခိုင်ဇော် ပုံယှာဝေးဇော်ဇော် လယ်လင်ဇော်ဝေ ဟင်းခေါဟ်ဟိုင်ချေထီဇော်ဟိုင် အင်းလူ လင်ထိုင်ဝေ ဆုံခေါင်ကျါဇော် လုံခါင့်ယိုင် ကဲထင်းထီလးသျှ ဆောင်လှ။

လုံအုံဝီအိုင် လုံချုံပုံကိုင်(ပဲခူး)အုံဆုံပိုင် ဆုံအင်းဖံင်ထီလး အေးဝေ အုံခေါဟ်စံင် အုံမိုင်ဖျတ်ဇော်မာလှ။

ခိုင်ဇော်ထင်းယိုင် လုံကျော်ဂီ၊(ကျိုက်ခမီ)ကွင်း၊ လုံလှပေါတ်တာ (လပွတ္တာ)ကွင်း၊ လုံကျက်ဖျူ(ကျောက်ဖြူ)ကွင်း သီးလုံဖးဇော် ဆုံအင်းဖံင်ဇော်။ အေးဝေအုံခေါဟ်စံင် ပုံအင်းဝေးထိုင်ခါန်မျှန်မာ ယိုင်သီးကာချာအေး ပုံအင်းဆာဝေးချေ လုံထီခါန်အုံဟူဟူအိုင်သီး အုံလုံဇော်ချာ ဆောင်လှ။

ဆုံအင်းစာ

- ၁။ ဆုံလုံထီလဇော် အုံဗျိုမိုင်လယ် ?
ဝေဇော်သျှယှဝေးဇော် ကော်ဖျတ်ထင်းလာဆာ။
- ၂။ ထီလးသီး အုံဆုံဂုဏ်ဆုံတာဇော် အုံဝေဝေသျှသိုင်လယ် ?
ကော်ဖျတ်ထင်းလာဆာ။

ဖွဲ့လိက်ပပ်အစီဆင့်

ဆိုဆင့်ဟိုင်ခါ (လိုဝါ)

၁။ ဒွိုင်ပုဂ် လာဖါနံ၊
စူးဖျေါတ်ထင်း မုဂ်ခေါဟ်ပြင်။
ဃူးလင်ဒိုင်း ဟိုင်ဖွဲ၊
ကုဂ်ဏော်အါင် အင်းဆူထွဲ။
ဆိက်လင်ထို စူးချိုဝ်၊
အိုထါယီး မူလာဆိုင်။
လာဏင့်ဃို မာစုံး၊
ကွာထုဒ် ကျင်လှ်ဖွဲ။

ဖွဲ့လိုက်ပစ်အံ့ဆင့်

၂။ ဆင်ထို့လင် ယောင်စိုက်၊
အံ့ခိုင်ထေါဟ် ကိုင်ယှာနှိုက်။
ကုက်ကင်းစူး သိုဝ်အး၊
သိုင့်ဃုးထီ၊ ချေဆင့်ယး။
ထုဂ်စူးထူ၊ လုက်ဟိုင်၊
သံင့်လင်ပျိုင် သင့်ဏါခွံင်။
သိုဝ်လိုပုံ ဝီသူး၊
ထံင်ဖင့်ဖိုင် ဟုံသာယုး။

၃။ ယေါင်ဃော့ကင်း လင်ကျော်၊
ဖံင်မးပဲ ဖေံချေယောင်။
ထယ့်သိုင့်ထိုင် ဟိုင်ဖမ်၊
သုင်းယာသုဂ် ဆူထီချပ်။
တိုင်းတပ်သး မိင့်စုံ၊
ဏဲဃွာထီ၊ ခုင်းစုဂ်ပုံ။
ယာသုဂ်ယှာ၊ စးဃုင့်၊
အင်လူဃုာင့် ဏီသိုင့်သင့်။

၄။ ဆိုဆင့်ဟိုင်၊ ဆာတယ်၊
ဃုးလင်မေ် ဆော်ဆုဂ်ဝယ်။
ဆင်ထို့လင် ဆိုခူး၊
လီဖေါဟ်လင် ဟှာဟိုင်စူး။
ပုံတာဆာ၊ ကိုင်ဟှာ၊
စးသာထီ သင်သင့်ဏာ။
စိုင်းဃုာင်းယေါင်၊ စူးယီး၊
ထံင်မောတ်ကွပ် အပ်လိုအဲး။

အင်းလုံအုံအုံးဏှ်

တာ့ကုဏယ် ----(The)

သယ်ထီဖူယှာ• လုံအုံဝီ• အုံလုံဟာ။ အုံဝေ့ဉး အုံသာယှာထင်း
ဉေအုံဆံင့်ကိုင်ဏော်• ဏါဝေ့တာ• လုံအုံဝေ့ ဝှ်ထင်းမုံသီခါဏှ်
ကိုဝ်ဏော်ထိုင်ဝေ့ အုံဖေါဟ်ဏှ်ဟာဏှ်လုံ။ အေဟုံင် အင်းဏင်ဖါ
ခွိုက်ဝေ့ လုံအုံဖေါဟ်ဏှ်ဟာအုံဟုံင်• စော်(ငွေ) ခံင့်(ရွှေ) ဆိက်ဏာသီး
လုံဖးဏှ်ဟုံင် မာလုက်ထီဝေ့ဉး အုံဆုံခွါင် “အင်းလုံ အုံအုံးဏှ်
ကိုဝ်ဏှ်ဉေ ဖေါဟ်သီးဟေး” ဏှ်လုံ။ သယ်ထီဖူယှာဏှ် မာလုက်
ထီထိုင် ဆုံခွါင်ဝေ့ဏှ်ဟုံင် အုံသာဝံင်လုက် သီခွိုက်ဝေ့ဉးလုံ။

အုံထဝ်ထိုင် သယ်ထီဖေါဟ်ခွါဏှ်ဟာဏှ် အုံသီးဝေ့
အင်ဏင်ဖါခွိုက်လောတ်သာ စော်၊ ခံင့် ဉေအုံဖါဏှ်လင်း ခင်းဖေါဟ်
သီးလုံဖးဏှ်ဟုံင် လုံခါင့်ယိုဝ်အုံဖူခွါလုံဟာဏှ် လော်ဏော်ဝေ့အုံမာ့

လိုခါန့်ယိုင်အိုဝ်တာ. ထိုင်အုံဝေးချေအုံမာ တုံဝါန့်အိုဝ်ဆေဝ်လှ်။
အုံဝေးချေလှ် လုံအုံဖါမာလုက်ဝယ်အုံ အင်းလုံအုံအေးလှ် ဆုံခါင်အုံခပ်ပုံ
ယဝ်လှ် သေ့ယါဝေးအေး။ လုံမုံအေးဝေးအုံနီဝ် သိုင့်ဟေဝ်သိုင့်ဝေး
ထေဝ်ယး၊ ဆင့်ယး၊ သီးလုံဖးလှ် အင်းဖံင်အင်းဝေး ကိုဝ်လှ်ချေလှ်။

ဧတုလှ်သိုဝ် အုံထိုင်ဝေး ဆုံအုံဆိုင်အုံထဝ်. ပါင်ထင်းသိုင့်ကိင်း
လှ်ဟုံင် အုံဝေးချေ အုံစေဝ်အုံခံင်သီးလုံဖး လုက်ထုက်ခွက်ဝေးတာ.
ယင်းလင်ခွက်ဝေး ဆေဝ်လှ်။ လုံအုံဝါခွါလုံဟာလှ် ဆုံခါင်
အုံဖါမာလုက်ဝယ် အင်းလုံအုံအေးလှ် အုံခပ်ပုံယဝ်လှ် အုံဝေးချေသေ့ယာ
ဝယ် ဟေဝ်ဟေဝ်ဝေးဝေးလှ်။ လုံဆုံလှ်အုံခေါဟ်စံင် အုံဝေးချေလှ်
အေလုံသာဝီသာမေဝ်ဝေး အင်းဝေးလှ်ခွင်အေး။ အေမွဲအုံဝေး
အေလေဝ်ဟယ် ဆုံဖါဆုံမာတာ. လုံအုံဝေးချေ အေအင်းဝေးလာလှ်
မေဝ်ချေထီလး ယးအူးခိုင်သီး အင်းဝေးအေးကိုဝ်ခွင်ဝေးလှ်။

ဧတုလှ်သိုဝ် အုံဝေးချေ အုံထိုင်လုံခါင်ယိုဝ် ညောဟ်ယာထင်း
ဝေးဟုံင် ဆုံဝေးအင်းအုံထိုင်သာဆိုင် ကိုဝ်ဟာချေလှ်။ အုံဖူခွါဟိုင့်ဝေး
လုံအုံဝါခွါ ညောဟ်ယာထင်းလှ်တာ. တုံမျှင်(တောင့်)ဝေးအုံသာညောဟ်
မာလှ်။ အုံဝေးချေမုံသေ့ယာဝေးသာ လုံအုံဝါညောဟ်ယာထင်း အုံဟာင်.
လှ် အုံခေါဟ်စံင် လုံယိက်လုံမေဝ်ဝေးလှ် အုံဝေးချေ ထိုင်စါင်းကို
လုံအုံဝါဟိုင်းအိုဝ်လှ်။ ထံင်ထိုင် လုံအုံဝါဟိုင်းလှ် အင်းစာထင်းဝေး
အုံဝါခွါ “ဝါဟေး-လုံဖးမာလုက်ဝယ်ဆုံခါင် အင်းလုံအုံအေးလှ်
အုံခပ်ပုံယဝ် ဧတုလှ်သိုဝ်လယ်လှ် မွဲလှ်သေ့ယာလှ်သေ့ဆေဝ်လှ်ဟး”
ထံင်လှ်တာ. အုံဝါခွါ လဝ်ထင်းထိုင်အုံ “အေမွဲ လှ်အေသေ့ယာဝေး
သာဆုံခါင်လှ် အုံခပ်ပုံယဝ်ဆေဝ်စါခိုင် ကေဟုံခိုင်း လေဝ်ဖေါတ်

လာယ့်ခါင့် လိုယ့်ဆိက်ဖိုင်အိုင်ဆာ။ ထံဏ်ဏ် မိုသေယာစး
ဆော်လှ်။

လိုခါင့်လိုဏီကောဟှင်ခဝ် အိုဖူခွါ လော်ပျအိုဝါခါင့် လို
ဆိက်ဖိုင်အိုင်လှ်။ အောဟှင် အိုဝေဍးဖှါစူး ညေအိုဝါဏီဟှာဏ် ထံဏ်ဏ်ဟှ
လိုမူမေထုင်း အိုသီးဝေ အိုသာလင်အောင် သာဝီထင်းသာမော်
အိုခါဏ်လှ်။ အိုဖူခွါ အိုသာလင်အောင် သာဝီထင်းမော်ဏ်
လော်ဖေအိုဝါခွါ “စးအိုခါ ထိုင်အင်းမော်ဍာယာ ဝါစဝ်” ဏ်လှ်။
အောဟှင် ထိုင်ဖူဝါဏီဟှာ ထိုင်ဝေဍး လိုအိုဟိုင်းအိုင်လှ်။ ဟှယ့်
ထိုင်ထံဏ်လှ်ဟိုင်းဏ် အိုဝါခွါစုဂ်လင်မော် ညေယူးအူးစိုင်ဟှင် ထိုင်ဖူဝါ
ဏီဟှာအင်းဝေ မော်အိုးအိုးဏ်ဆော်လှ်။ အိုဝါဍးစး လိုအိုဖူခွါ
သာဝီထင်းမော် ညေအင်းမော်အိုးအိုးဏ်တာ လော်ဖေဝေ “ဖူဟေး-
ဖါမာလုက်ဆိုခါင် အင်းလိုအိုအိုးဏ် အိုခဝ်ပိုယဝ် ဏ်သေယာယုဂ်
ဟှာ သိုင်အေလိုဟှော်စး လာဏင့်သီး လိုပိုသာဝီအင်းခါ အေမွဲ
ပိုအေအင်းဆော်စါစိုဝ် ပိုအင်းစး အိုးအိုးလော်ဏ်လှ်။

ထံဏ် မွဲအိုဖူခွါ သေယာဝေဆိုခါင် အိုခဝ်ပိုယဝ်ဝေဏ်
သိုဝ်တာ အိုဝေဍး မိုထိုင်မာဍိုင် အင်းဍိုင်ထိုင် အိုဝါခွါဏ်ဆော်လှ်။
လိုအိုဝေထိုင်ထံဏ် လိုအိုဟိုင်းအိုင် လိုခါင့်ယိုဝ် အိုဝေဍး ညေဖေါဟ်
ညေမာသီးလိုဖး မာဍိုင်အင်းဍိုင်ဝေ အိုဝါခွါ ဆိုအင်းဆိုအပ်ဏ်
အိုခေါဟ်စံဏ် လိုယိက်လိုမော်စးဏ် အိုဝေဍး ညောဟ်ယှာထင်းထဝ်
ထိုင်ဝေဍး ဆော်လှ်။

အံ့ဃုက်ခါင်-စူး (လုံဝါ)

- ၁။ မွဲလိုကျးယိုင် ခါင်-လင်ဃုက်ဖမ်၊
သူ့ကွေ့ဇံဇံ ဆူလဝယ်။
အံ့ဃိုင်လောတ်သာ သုင်းဃူသာယာဝ်၊
သီဃုက်မိုင်ဃုက် မိတ်ဆာတွယ်။
ထီဇေသိုင်ဇုင် မေင်ဇံဇံလုံထွယ်(ထီ)၊
ဇံဇံဟာသွဝ် အင်းဟာစယ်။
သိုင်စံင်းသိုင်မံင် အင်းဟိုင်ဇံဇံဇုင်၊
အင်းလင်ဃုက်မေင် ကိုင်ဝေတယ်။
- ၂။ အင်းဃုက်မေင်ဟိုင် ဇံဇံဟာသွဝ်၊
မူးယုာ-ဖူးယုာ- မယုံလုံပါ။
မေင်ထိုင်မေင်သေင် သာကဲသးဇုင်၊
လုက်ခါဇေဖဝ် အံ့ဃိုင်ဇုင်။
ဖံင်းထင်းဇံဇံလူး ခါင်-စူးဆေတ်ဖး၊
ဇံဇံဟာခါင်-ဖေ ထိုင်မိုင်ဝါ။
အံ့ဃုက်အင်းအဲး ဆံင်းခါဇံဇံဇုင်၊
ယုက်ထဝ်လာဆာ ထိုင်ခေတ်အွာ။

မာခေါင်.ထင်းထီ

လုံထီယုး(ဖလံခွက်) အံဆံ့ဖိုင်ကျိ ဆူလင်ဇေထီအေဟံင်၊
လုံအံဖင့်လလုံခဝံ အေမွာ မံမာခေါင်.ထင်းထီ ညေမံ့ဈာဈာကျိစါခိုင်
ပုံမံ့ဇးဝးဝီ. လုံထီလးပျက်ဖေါဟံသီး ဟယံကဲထင်းကျိ ဆေဝံ.လုံ။
ထီလးပျက်ဖေါဟံသီးလုံဖးကျိ၊ မွာဝေ့ဇး “လီ”ဖျံး လးပျက်ထင်းကျိ
ဆေဝံ.လုံ။

လုံဖိုင်ဖျံးအံ့ဖိုင် အေမွာပုံဆူလင် ညေထီအံ့ဃိုဟံင် ပုံအေ
ခိုင်ခေါင်.ထင်းထီ. ထီကျိမံလးထင်းဝေ့ဇးလုံ။ ထီခိုင်မိုင်ကျိ ထံ့လင်
အံ့ကျိယုးလင်ခွက်အေဟံင်၊ အေမွာပုံအေချက်လင်ဇေ ယးအံ့မိုင်
ဏင်.စိင်းတာ. လုံယိက်လုံမဝံ.စး ယးကျိသီဝေ့ဇးလုံ။ မွာကျိလယံ
လီအံ့ခိုင်ဝယ် လုံထီကျာသီးလုံဖး စါင်းထင်းခွက်ဝေ့ ထံင်အံ့လုက်ဆိုင်
အံ့ခေါဟံစံင် ယးမံသးထင်းသးလင် လီသီးလုံဖး လုံအံ့လိုင်စး
အံ့သီးဝေ့ သီခွက်မွာခိုင်လုံ။

လုံထီခေါင်.အံ့ကျိကျိ အံ့ခိုင်ကျာခိုင်ဝယ်သာ လီသီးလုံဖး
စါင်းထင်းခွက်အံ့ကျိ ပုံမံ့ဇးဝး လုံထီလးပျက်ဖျံးသီး ဟယံလးထင်းကျိ
ဆေဝံ.လုံ။ ထီလးပျက် အံ့လုံအံ့ဇာအိုင် ဟယံဖံင်.ဖါထင်း လုံထီဖါ
ခေါဟံကျိတာ. ဖံင်.ထေဖါဆိင်းပြာခွက်ဝေ့ လုက်ခါလုံ။ ထီလးပျက်
ထင်းသီးကျိ မွာဝေ့ဇးထီအံ့ လုံဆံ့ဟုဟာသီးလုံဖး ပုံအေခိုင်ခေါင်.ထင်း
ညေမံ့ကျိဆေဝံ. မံကဲထင်းဝေ့ အံ့အံ့အံ့ထီသီး ဝေ့ထီအံ့အံ့ထင်းခွက်

လက်ခွါဏ် ဆော်လှ်။

အေမွဲ ပုံအေခိုင်ခေါင်ထင်း ထီခိုင်းဖိုင်ဏ်တာ. ပုံမုဟိုင်းစး လိုထီလးပျက်သဝ်ထင်း ဏ်လှ်။ စးစွင်စွင် ထီလးပျက်ဖျိုးသီးလှ်ဖး ညောဟ်ဝေဏ် အိုခေါဟ်စံင် ဖံင်ထေဖါထင်းခွိက်ဝေ ဆံင်းမာလှ်။ ထံင်ဏ်တာ. ထီသီးဆိင်းကိုလါင်ခွိက်ဏ် ပုံမုဗးစးဆော်လှ်။

စေသိုဝ် ထီဟယံလးထင်း ဆိင်းလင်ခုက်လုကဲစးသိုဝ် လိုပုံခိုင် ထင်းထီဖိုင် အိုဖိုင်ဏ် အေမွဲပုံချက်လင်ချေဖိုင်ကါင် လိုမိင်မိင်ဆော်. ထီလးပျက်ဖါညောဟ်သီးလှ်ဖး ဟယံကိုလါင်ထင်း လိုခံင်ယိုဝ် ကဲလိုင်အေး။ ထီလးပျက်ဖေါဟ်သီး မုဟယံကဲထင်းသုဝေ လိုထီကွါ ဖိုင်ကါင်ထီ လှ်ဖးဏ်လှ်။ ဖိုင်ကါင်လိုထီကွါသီးဏ် သိုဝ်ဏ်ဏဝ်. ထီသေ အိုဖိုင်ဖိုင်အိုဝေဗး မွဲစိုဝ်လှ်။

ဆိုအင်းစာ

- ၁။ လိုထီခိုင်ခေါင်ဟံင် ပုံမာယုလးလင်ထါင်အိုဖိုင်ဏ်၊ မွဲစးဏ် ယးသီလှ်ဖး သးလိုသေလိုင် စးဏ်လယံ ?
- ၂။ ထီခေါင်ထင်းအိုခါ ထီလးပျက်ဖေါဟ်သီး ဟယံဖံင်ဖါထင်း လိုထီဖါခေါဟ်ဏ် မွဲစးဏ်လယံ ?

ယိုယွှင် (လုံဝါ)

- ၁။ အိုချိုဝ် - ခေါဟ်ဃူးလုံအို ခင်းလုံဆို့၊
ယိုယွှင်ကိုဝ်ဝေ့ ကိုလယံအီ။
အိုတင် - စါင်းဝါ(ယွါ)ပြင်ဖိုင် စါင်းခယ်ခပ်၊
ယိုယွှင်ကိုဝ်ဝေ့ မံင့်ဆွဲဖဝ်။
- ၂။ အိုချိုဝ် - အိုမေါင်ယှာလုံဟယံ အိုနံဟယံ၊
ယိုယွှင်ကိုဝ်ဝေ့ ဆိုကိုလယံ။
အိုတင် - မေါင်ယှာလုံအို နံဝင်ခွင်၊
ယိုယွှင်ကိုဝ်ဝေ့ လာယောတ်ထင်းသင့်။
- ၃။ အိုချိုဝ် - ခေါဟ်ဃူးလုံဖူး ခင်းလီခပ်၊
မွဲပပ်ဟူးဖါ ခိုးလယံဖဝ်။
အိုတင် - ဟူးဖါအိုခိုး မွဲကုတင်၊
ဖုဟ်ထင်းလုံခံင့် မွဲဝေ့ခွါ။
- ၄။ အိုချိုဝ် - အိုမေါင်ယှာစင် အိုခင်းဃုခပ်၊
ထင်းဆာအိုနနံ ယှာလယံဖဝ်။
အိုတင် - ထုင်သူးယင်ဆါင် အိုမေဃို၊
ထင်းဆာအိုနနံ လုံသိင်းခိုး။

ဖွဲ့လိက်ပပ်-ဏီဆင့်

လိုင်အေး။ အေမွှာ့ဆုံဟုယ့်ထိုင်ဆေါတ် သိင်းအေထဝ်တာ။
အုံဝေ့ထေါင်စုက်ထင်း လုံယာလုံခဝ် အေမွှာ့ ဆုံဟုယ့်ထိုင်ဆောတ်
သိင်းအေဖိုဟ်တာ။ ညင်းထေခွိက်ဝေ့လုံကုက် ဣလုံ။

စဗ္ဗာထေါဟ်ကိုက်ဣ အုံကီးအေးဝေ့ အုံခေါဟ်စံင် ဆုံမာဖေ
လုံမိင်သီး ဝေးဝေ့အုံသာဉာ်အေး လေါင်လင်ခွိက်ဟုံင် တိုင်ထင်း၊
တိုင်ထင်းဟုံင် လေါင်လင်ခွိက်ဝေ့လုံ။ ဆုံဝေ့ဣတာ။ နန့်ဖါညောဟ်
ဣ အုံထင်းဝေ့ အုံဆိုင်အုံထပ်။ အေးဣင်းအေးလာယုက်။ လာဣာ်သီး
ဟုံင်သေ့ဣာ်ဆိုင်လိုင်အေး။ လုံခါင်ယိုင် ထေါဟ်ဂမ္ဘိုင်သီးလုံဖး
လပ်ထိုင်ကင်ကါသူးဝေ့ဆုံ “ကိုဆာထေါဟ်ကိုက် တိုင်ထင်းနန့်
ထဝ်ယိုင် ဟုံင်သေ့လိုင်အေး။ အေမွှာ့ဝေ့ယိုင်သိုင်ဣ ပုံသီးစးစါင်း
ဟုာခွိက် လုံအုံယိုင်အိုင်လုံ”။

လာဣာ်သီး လုံဆုံဖါနီထင်းလုံခဝ် အေမွှာ့စဗ္ဗာ ထေါဟ်ကိုက်
ညောဟ်ထင်းမံင်ဖါညောဟ်ဣတာ။ အုံသီးဝေ့ ဝေးလေင်ကင်းဝေ့ဉာ်
ဆေပ်လုံ။

အုံဝေ့ဉာ်လုံဟူး ထေါဟ်ဆင်ဆီဖေါဟ် လေင်တိုင်နန့်ထဝ်ဟုံင်
ဟုယ့်ထိုင်ဝေ့ ညေအုံပွါသာခဝ် ဆီဣာ်မံင်းဝေ့ဆုံ လုံအုံသုံဖိုင်ဣလုံ။
အုံဝေ့ဉာ် အုံဖေါဟ်သီးလုံဖး သာဝီထင်း အုံဆေးဣအုံခေါဟ်စံင်
ဟုင်းကိုက်ယုာနီဝ် သုက်ဟုင်းအာမာ။ ဆေပ်လုံ။

လုံယိက်လုံမပ်။ ဝေးဣတာ။ ထွါဖုံးခါလုံမိင်း ဟုယ့်ထိုင်
စါင်းဝေ့ ဖပ်ကဲလုံကဲ ဟုယ့်ထိုင်ထိုင်ဝေ့ထိုင်ဣတာ။ ဆုံခါလင်ဝေ့ဉာ်
ဆေပ်လုံ။ ထိုင်ဣလုံဖိုင် အုံဝေ့ဉာ် အင်းကိုင်မီဝေ့ လုံထေါဟ်ဆင်ဆီ
အုံသုံဖိုင်ဣလုံ။ ထေါဟ်ဆင်ဆီဖေါဟ် လပ်ဖေ့ဝေ့အုံ “ညေယုံဖေါဟ်
ယုံလီအေး ညေအုံကိုထိက် ညေဣစူးဣခင်းထဝ်ဣ မွာဣမီ လုံယုံသုံ
ဖိုင်ယိုင်မုံသေ့ဟူး အေမွှာ့ဣအေမီအိုင် မီလာအေဟေဝ် ယုံသုံ။

ဖွဲ့လိက်ပတ်ဏီဆင့်

အေဟာဟိုင်ဏ် ဏ်မုစးလော်ထိုင် ယ်သ့ဏ်လှ်”။ ထွာဖုံးခါဏ် တုင်ပါင်လင်အ်သာ “အေမွာ် ယ်မီလ်ဏ်သ့ဖိုင် အ်ခါ ဏ်သ့အေဟာဟိုင်ဏ် ယ်မုလော်ထိုင်ဉးဝေ အ်လူအ်ဃို ညေယ်ဝါဖေ ဏ်လူးထံင်ယ်ယုက်အ်ဂ်” ဏ်လှ်။

အ်ဝေတုင်ပါင်လင်သာ ဝေဏ်သိုဝ်ဟိုင် လော်ထင်းမီဝေ လိုထေါဟ်ဆင်ဆီ မေါဟ် အ်သ့ဖိုင်ဏ်လှ်။ အ်ဝေဉး မီဉ်ကုံဝေအ်သာ သင့်ဏါခွင်ဏ်အ်ခေါဟ်စံင် လိုဆ်ဖါနီထင်းထိုင်အ်ခါ အ်ဝေဉး စံင်းထင်းထိုင် အ်သာဏ်တာ။ ထိုင်ဃးဝးဝေ လိုထေါဟ်ဆင်ဆီ မေါဟ် အ်သ့ဏ် လင်ဃိုင်လင်ယုင်ခွက်ဝေဟိုင် ထေါဟ်ဆင်ဆီမေါဟ် အ်မေါဟ်အ်ဉီးသီးလ်ဖး လင်ထေခွက်လုက်ခါဆေဝ်လှ်။

ထေါဟ်ဆင်ဆီမေါဟ် သာဟယံထင်းဆ် လော်ထင်းဝေဉး “ယ်လဝ်ဝယ်ဏ်ယုက်ယာ။ မီလာအေဟေဝ်။ အ်ယိုင် ဏ်ထိုင်ဃး ဟာဟိုင်ခွက်ယ်သ့ ယ်မေါဟ်လင်ထေ သီခွက်လုက်ယုက်။ အ်ယိုင် ဏ်မုစးလော်ထိုင် ယ်ဟိုင်းအ်လူအ်ဃို ထံင်အ်လုက်” ဏ်လှ်။ ထွါဖုံးခါဏ် ဝးလော်ထိုင်ဝေ ထေါဟ်ဆင်ဆီမေါဟ် အ်သ့ဏ် အ်ခေါဟ်စံင် ဝးဝါဝေအ်လူး ခိုင်းသင့်ကိုင်ဏ်ဟးဟပ် ခံင်မိုင်ဏါင်းယိုင် ဆေဝ်လှ်။

ထေါဟ်ဆင်ဆီဏ် သာဟယံထင်းဝေ ညေထေါဟ်ကိုင်ဏ်တာ။ ဆံင်မံင်းထာင်ဝေ “ဆ်မာအ်သာဝေယိုင်ဏ် မွာထေါဟ်ကိုင် လ်ဟေဝ်ဝး ဏ်လှ်။ အေလ်မွာ်ဝး ထွါဖုံးခါဏ် ဟယံထိုင်မီ လ်ယ်ဟိုင်းယိုင်အေး အ်ယိုင်ဉ် ယ်ဝးလော်တိုင်နနံ။ သိုင်သိုင်ဏီဆေဝ်။ ဟိုင်သေဏ်ဏိုင် လိုင်အေး။ အေမွာ်ယ်လော်ထင်းဖေသီ ခွက်ထေါဟ်ကိုင်ဏ် မုဟေဝ် ဝေလှ်”။

အ်ဝေ ဆံင်မံင်းဝေဏ်သိုဝ်ဟိုင် ကွါင်ထင်းဝေ အ်ဃေ့

အင်းအင်းလေံ ကျလှ။ အေဟုံင် ချေအုံသာဟယ့်ထင်းဝေ့ဆုံလုံခဝ်
လေဝ်ထင်းဝေ့ လုံထေါဟ်ကိုဝ် အုံနန့်အိုဝ်လှ။ လေဝ်ထင်းဝေ့
လုံထေါဟ်ကိုဝ်အုံကျလုံဖိုင် အုံဝေ့ယင်ထင်းအုံဗျေ မုံဍင်းထေံ ထေါဟ်
ကိုဝ်အုံခေါဟ်ခံင်ကျတာ။ ထေါဟ်ကိုဝ်ကျဍုင် ဖုံလေံခွိုက်ဝေ့အုံသာ
ကျဆေဝ်လှ။ လုံဆုံကျအုံစံင် ဗျေကျစးထိုင်သာဝေ့ လုံထေါဟ်ကိုဝ်
အုံနောတ်ကျလှ။ ထေါဟ်ဆင်ဆီဖေါဟ် ဍင်းစးထေါဟ်ကိုဝ်အုံနောတ်
ကျလှ။ ထေါဟ်ဆင်ဆီဖေါဟ် ဍင်းစးထေါဟ်ကိုဝ် အုံနောတ်ကျ
လင်အုင်းအုံဗျေလင်။ အုံထဝ်ထိုင် ခံင်စိုဝ်ဏါင်းယိုဝ် ဆေဝ်လှ။

ထံင်ကျဟုံင် ထေါဟ်ဂမ္တိုင်သီးလုံဖး ဟယ့်ကုံထံင်လုက်ဝေ့
အုံခါကျ ထေါဟ်ဆင်ဆီဖေါဟ် လဝ်ထင်းဝေ့ “မွဲယုံကျ
လုံထေါဟ်ကိုဝ် ကဲထင်းစဗျာယိုဝ် ယုံစးသာလိုင်အေး။ အုံဝေ့ကျ
အုံကီးအးမာ။ တိုင်ထင်းအုံနန့်ကျ အးဏိုင်းအးလာယုဂ်
လာဏင့်သီး ဟုံင်သျှဏင်စွင်လိုင်အေး။ မုံစးချုက်ကဲထင်းထိုင်
စဗျာချေ ထေါဟ်ဏင်စိုင်းဍုင်လှ”။ ထေါဟ်ဂမ္တိုင်သီးလုံဖး ဟုံင့်စး
ထေါဟ်ဆင်ဆီဖေါဟ် လဝ်ဆုံဝေ့ကျသိုဝ်တာ။ စးဝေ့အုံသီးသာ
ကိုဝ်စိုင်းချေဆေဝ်လှ။ လုံဆုံကျအုံခေါဟ်စံင် အုံသီးဝေ့မုံချုက်ကဲ
စဗျာလှ “ထေါဟ်ယုး”ကျဆေဝ်လှ။

ထေါဟ်ဆင်ဆီဖေါဟ် ချိုင်ထင်းဝေ့ဍုး “ဝေ့ထေါဟ်ကိုဝ်
အုံနောတ်ထဝ်သိုဝ်ကျ ထေါဟ်ယုးယိုဝ်သီး အုံမေဝ်ထဝ်ဆေဝ်လှ။
အုံဝေ့ဍုး အုံကီးအး မုံအင်းမိုင့်အင်းဟုံ ဝေ့ထေါဟ်ကိုဝ်ဆေဝ်ဟး
သျှဏင်အေး” ထေါဟ်ယုးလဝ်ထင်းဝေ့ “ယုံမေဝ်အေ
ထဝ်လာဏင့်သီး ယုံကီးအးအေး။ ဝေ့ကျသီးလဝ်ဟုံင်ကျ ယုံစးဟုံင်
ဆေဝ်လှ”။ ထေါဟ်ဆင်ဆီဖေါဟ် လဝ်ထင်းထိုင် “အေမွဲကျ
သုင်းနန့်ထဝ်ကျ ကျမုံသုင်းချေဆုံကျလယ့် ကျမုံသောဝ်အုံခေါဟ်

ဖွဲ့လိက်ပတ်ဏီဆင့်

ချေဆိုက်လယ်။ အံ့ချာက် ကိုမိုချာလင် စေသော်လယ် ကိုမိုခွင်း
ချေဆိုက်လယ် လပ်ဟိုင့်ဝယ်လာ။ ခိုဝ်ဏာင်းယိုဝ်ဆတ်။ စေသိုဝ်
ကိုအင်းတင်လင်ကို မိုတင်ဖွေဦးဝေလှ်”။

ထေါဟ်ယုးကို လပ်ထင်းထင်ဝေ “ယိုနန်ထဝ်ကို
ယိုမိုသောဝ်အိုခေါဟ်ချေ မှ်ခေါဟ်။ ယိုမိုချာလင် ချေဟင်းခေါဟ်
အိုခွင်းကို ယိုမိုခွင်းချေလင်ခေါဟ်လင် သီးလုံဖးကိုလှ်။ မွဲကိုသီး
မိုမုက်သာဆေဝ်လဝ်ယာ။” ထေါဟ်ဂမိုင်းသီးလုံဖး ဟိုင့်ဝေးဆိုစေကို
သိုဝ်တာ။ အိုသီးကိုဟ်ဟာ ဖိုအပ်ထင်းဝေနိုင် “ပိုမုက်သာယုက်
ပိုဝေးသာယုက် ကဲလာပိုအိုခေါဟ်အိုဏာဆတ်။ ပိုင်ကြိုင်းလာ။ ပိုဂမိုင်း
ယိုဝ်ဆတ်။ ကဲလာ။ ပိုစဗ္ဗာထင်။ ကပ်တူလှ်ဖိုင်ကိုဆတ်”။

ထေါဟ်ဂမိုင်းသီး သာထေါဟ်ဆိုင် အဲချိုဝ်ဆိုင်ဝေ စေကိုသိုဝ်
အိုခေါဟ်စံင် ထေါဟ်ယုးကို ဝေးကဲထင်းသာဝေ ထေါဟ်စဗ္ဗာ
ခံင်ခိုဝ်ဏာင်းယိုဝ် ဆေဝ်လှ်။

ဆိုခွင်လပ်ဆိုဝ်

အိုကီးအး အိုနောတ်ဝေး
ကီးလှ်အို ပိုင်ဝေးနန်ထဝ်။

ယုံ (လှော်)

★ ယုံဏင့်ဆာ. ယုံအဲလင်သာ၊
ယုံဆိုင်ဏ် ယုံအဲလက်ခွါ။
ယုံထူရှု. ယုံအဲစွးဏါ၊
ယုံဆိုင်ခွါ ယုံအဲတုံယှာ။
ယုံလိက်ဏ် ယုံအဲသုံကာ၊
ယုံချုံဌာန့် ယုံအဲဝေယှာ။
ယုံထီသိုဝ် ယုံအဲပြာပြာ။

★ ဏင့်ဆာဆိုင် ထူရှုဆိုင်ခွါ၊
လိက်ထီခါန့် ထီသိုဝ်နို့စါ။
မုံမာဆိုင် ဝေမုံချပ်ပါင်၊
ပညာယှောဏ် မုံစးကျါင်။
ဆင့်မံးထါင် န်ဆင့်မံးထါင်၊
စုံဝယ်ဏ်သာ ဏ်အေယါင်။
စးခိုင်ဟုံ ထင်းခေါဟ်လံင်ခွါင်၊
ခေါဟ်လံင်ညောဟ် အုံဝေနို့စါ။
ထင်းထံင်ခိုင်ခိုး ခူးစိုဝ်ယါင်၊
ညောဟ်ယှာထုံယဝ် မိုင်ဖှဟ်ပါင်။

ဖွဲ့လိုက်ပပ်-ဏီဆင့်

သုင်းအင်း သုင်းအပ် ဆိုဟယ့်ကဲထင်း လိုအ်ခင်းထါအ်ဟှာင်.

လိုကေါင်ဒ်ထင်းသင့် အ်ခါးအိုဝ် ပုံယှာသီးလိုဖး အ်သီးဝေ
မာအင်းဆိက်ဏာ သုင်းအင်းသုင်းအပ်ဆို သေ့ဉ်အေး။ အင်းစူးလင်
အ်သီးသာ ညေလင်ခါအင်း ဆိုဖေါဟ်ဆိုယှာ. လင်အင်းခိုအင်းဝေ
ယးသယ်ဏ်တာ. လိုခါးယိုဝ်သီး လင်အင်းယှူအင်းဝေဉ်း လိုဆိုအင်း
ဆိုအပ်အ် အ်လင်ကွယ်အိုဝ် ဆေဝ်ဏ်လှ်။

အ်သီးဝေ စါင်းအင်းယှူအင်း၊ ဆိုအင်းဆိုအပ်အ်ခါ စါင်းအင်း
ကိင်းဏော်ဝေ ဏင်းခွီ ဖိင်ခွီ ညေဝးခွီသီးဏ်ဟံင် ဟယ့်ထါင်ဟှာင်
ခွေ်မာခွေ် အင်းကးအင်း အင်းယှောဟ်အင်းဝေဉ်းဏ်လှ်။
လိုအ်ဟှာင်ခွေ် မာခွေ်ဝေ စူးခွီဖိင်ခွီသီးလိုဖး လင်ခုဂ်လင်ဆိင်းဝေဉ်း
လိုဟှင်းခေါဟ် ညှာအိုဝ် လိုဏင်ဏင်ဆေဝ်လှ်။ အေဟံင် ဆိုခွီဆိုသး
လိုအ်လင်ခုဂ်လင်ဆိင်းသီးဏ် အ်ဝေဉ်းလိုယိက်လိုမဝ်စးဏ်တာ.
ဟယ့်မဲထင်း သးထင်းထါင်ဝေဉ်းလှ်။

အ်သီးဝေ ညးစးဆိုဝေဏ် အးစွင်အ်ခေါဟ်စံင် ညးလေါဟ်ဏော်.
ဝေဉ်းတာ. အ်သီးဝေမာစံးထင်း မာကိုလုဂ်ထင်းဝေ ဟှင်းခေါဟ်ဏ်ဟံင်
သုင်းအင်း သုင်းအပ်ယေါင်စီဝေ ဆိုဖေါဟ်ဆိုခံင်သီးလိုဖး ဏ်လှ်။
လိုအ်ခင်းထါဏ် ဆိုထုင်းဆိုခံင်သီးလိုဖး မွဲစးသုင်းအင်း သုင်းအပ်ဝေ
အ်ခါ စေသေ့သိုဝ်လယ့်ဏ် သေ့ယှာဝေဉ်းအေး။ လိုဆိုဏ်အ်ခေါဟ်စံင်
အ်သီးဝေ သုင်းလင်ထ ဆိုထုင်းဆိုခံင်သီးလိုဖး ဟှာဟံင်ဟှာကျး
ခွိက်ဝေ အးစွင်မာဆေဝ်လှ်။ လာဏင်သီး စးဝေဉ်းအ်ထပ်

လုံစွင်စွင်ကို အံ့သီးဏောင်အင်းဝေအံ့သး ဟော်ဟော်ဝေးဝေးဆော်လှ။

လုံခါင့်လုံခါင့်ယိုဝ် အံ့သီးဝေကို မွဲဝေးသုင်းလင် ဝေးကွက်ဏောင်။
ဆုံထုင်းဆုံဝံင်သီးလုံဖး အံ့ခါင့်အံ့ခါ ဝေသော်သိုဝ်လယံ့ကို သော်ယာ
ထင်းဝေသုးဆော်လှ။ လုံအံ့ခင်းထါသင့်ကို ဝေမုံဏောင်ဝေး ထို့ယိုင်ယိုင်
ဃိုဃိုသိုဝ် အံ့သီးအံ့ခိုင်ဏောင်ဝေ ဆုံဆိုင်ထို့ဃွဲထို့သီးလုံဖး ကိုလှ။
လာဏာသီး လုံခါင့်ယိုဝ် သုင်းအင်းသုင်းအပ်ဆုံအံ့ခါကို ဝေမုံ
ဏောင်ဝေး ထို့ယိုင်ယိုင်ကျးကျးသိုဝ် ဝေးခင်းဏောင်ဝေ မုံလံင်ကျင်း
လုံထို့ယောတ်ဖိုင် အေလုံမွဲဝေး လုံအံ့ဃိုင် အံ့သီးမုံဝေးဝံင်ဏောင်ထို့
သေမုံဝေးပျက်လင်ဏောင် ထို့သီးလုံဖး အံ့ဟောင်းအံ့စံင်းကို သော်ယာထင်း
ဝေးဝေ ထံင်အံ့လုက်ကိုလှ။

လုံခါင့်ယိုဝ် ဝေမာကိုလုက်ထင်းဟင်းခေါဟ် စွါကွာထင်း
ဟင်းခေါဟ် မုံသော်ယဝ်သိုဝ် တါင်ဏောင်ဝေသေ ထယံ့သီးခြာသီးကို
ဟိုင် မာကိုလုက်ထင်းဝေ ဟင်းခေါဟ်ကိုလှ။ အေဟိုင် ဇူးလင်ဝေ
ဝပ်ဝိုင်း (ဆုံနီင့်-ခွဲ-ဆုံမိုင်) ပွာသီးလုံဖးဟိုင် အင်းမိုင်အင်းဝေသုးဆော်
ကိုလှ။ သုင်းအင်းသင်းအပ်ဆုံသီးကိုသုဝ် လုံမုံအင်းအံ့ဟိုင် ဆုံထုင်း
ဆုံဝံင် သေမုံကင်သိုဝ်ဟိုင် ဆုံထုင်းဆုံဝံင်သီးကို အံ့သီးဝေ သုင်းအေး
ထင်း သုင်းလာထင်းဝေသုတ် ဆော်လှ။ ဆုံသော်ဆုံဝေး လုံအံ့ဝေးဆါင့်သေ
ဆုံသုင်းအင်းသုင်းအပ်ဆုံသီးလုံဖး ဟယံ့ကဲထင်းဝေသုး အံ့ခေါဟ်စံင်
လုံခါင့်ယိုဝ် အံ့သီးဝေ အံ့ကုအံ့ခိုင်လောတ်သာတာ အံ့သီးအံ့ထီအံ့သိုဝ်
လုံဟာသေလုံဟာကို အဲကဲလောတ်သာ မာစိုဝ်မာဆိုင်လောတ်သာ
ဆုံဖါဆုံမာ သော်ထင်းဝေသုးလှ။

အံ့သီးသော်ယာထင်းဝေသုး လုံအံ့သီးဝေ ဝေးအင်းဏင်ဖါလင်

ဆိုဖါဆိုမာ ချေမုစးမာခိုဝ်မာဆိုင်လောတ်သာ ဟော်ဟော်စးစးဏှိုလှ်။

လှ်ဆိုဏှ်အိုခေါဟ်စံင် ဇေအိုသီးဝေ သုင်းအင်းဆိုအးထင်း
ဏှ်သိုဝ် အိုသီးဝေအိုဝေဉး ယုးယုးမုက်မုက် ခိုဝ်ယဝ်ယဝ်ဆေဝ်လှ်။
အေဟုံင် ဆိုသော်ဆိုစးသီး ဟုယံအးထင်းဟုံင် မွီဆိုဃိုဆိုလာသီး
ဟုယံချောဟ်ယုာထင်း ဝေဉးဆေဝ်လှ်။

ဇေသိုဝ် သိပွံဆိုသော်ဆိုစး ဟုယံဖှဟ်ထင်း ချောဟ်ယုာထင်း
ခိုဝ်ဏါင်းယိုဝ်သိုဝ်ဏှ် ဆိုသုင်းအင်း သုင်းအဝ်ဆိုသီး ယဝ်ထင်း
ဝေဉးဆေဝ်လှ်။ ဟုယံဉုဝ် လှ်ဆိုထယံဆိုသီးဏှ် မွဲအိုဟော်
ကုဂ်ဇုးဏှ်သီး မွဲအိုဟော် အိုသီးမာဝေဉး စက်သီးဏှ်လှ်။ ဇေဆိုထင်း
ဆိုဝ် ချေဆိုသူးဆိုသး မိုဟော်ထင်း မိုအးထင်းသိုဝ် ဆိုခွဲလင်
ဟုင်းခေါဟ်ဆး ဆိုဖါဆိုမာဏှ်သီး ဟုယံကဲထင်းဝေဉးယုဂ်လှ်။
ဆိုမာဟုာဟုံင် ဆိုထင်းဆိုဝ် ဆိုဖေါဟ်ဆိုဃုာသီးလှ်ဖး ဇေမိုလင်မာ
ခွိုက်သိုဝ် ဝးဟော်ခွိုက်ချေသီးထို ဆိုဖါဆိုမာဏှ်သီး ဟုယံအိုထင်းဝေ
ယုဂ်ဆေဝ်လှ်။

လှ်ဆိက်ဖိုင်ဏါဖိုင်ဏှ် အေမွဲထိုသီး လှ်ယိုင်စးတာ အိုသီး
သွာ်ဏော်ထိုဟုံင် ပျုဂ်လင်ဏော်ဝေထို လှ်ဆိက်ဖိုင်အိုဝ်လှ်။

တာင်ထင်းဆိုဝ်ဝေ ထိုတိုင့်သီး ချေစက်ဏှ်ဟုံင် ဟုံသုင်းလင်
ဆိုထင်းဆိုဝ်လှ်သော်စး ဝေသိုဝ်ဟုင်းခေါဟ်ဗွီ (ဝါကန္တာ)ဏှ်သီး
အိုသီးဝေ အင်းတိုင်လင်ဟော်ထင်း ဟုင်းခေါဟ်ဏှ်ဟုံင် သုင်းလင်
ထိုင်ဝေ ဆိုထင်းဆိုဝ်သီး ကဲဝေဟော်ဟော်စးစးယုဂ် ဆေဝ်လှ်။

ပုံထီခါနဲ-ဖေါဟ် (လုံဝ်)

- ၁။ အ္ဍာဏဲလိက် မာန်ထောဟ်ဟိုက်၊
အင်းထိက်ဍုလေံ မာလောဟ်ဃိုက်။
- ၂။ တုံဝါဘာ-ဖေါဟ် စပ်ယးကေါဟ်၊
မာလောဟ်ဏော်လိက် လုံစးဍောဟ်။
- ၃။ ဟာ-ဖဝ်ဖေါဟ်မူး နာန်ခံင်ဍုး၊
ဝါလူးထာထး အင်းဆူစူး။
- ၄။ မာန်စပ်ဖေါဟ်ခွါ စပ်ဖဝ်ယာ၊
ဍောယာဆုံခဝ် လုံထုင်ဆာ။
- ၅။ ဆြာစာသဝ် မာန်ဖါထဝ်၊
ဍျေင်ဝေဆုံဆာ စူးထိုင်ယဝ်။
- ၆။ လင်ယေါင်ဆုံနိုင့် စပ်ယးသိုင့်၊
ကွေစိုဒ်ယေါင်ဝေ ဓေမုံခိုင့်။
- ၇။ သုဂ်ဖေါဟ်လုံဟာ စပ်ဦးအ္ဍာ၊
ယေါင်ခွါ-ဍုံဍုာန် ယုးမုက်လာ။
- ၈။ တိုင်ခွင်-ဍော့ခွါ စပ်သာအ္ဍာ၊
ဆုံပါယုဂ်ယါန် စူးကဲကာ။
- ၉။ လေဝ်လင်လုံကွေါင် စပ်ဍုဟ်ပျောဝ်၊
ဖေံဏော်ဖံင်ဟုံင် သုင်းလင်ထေါင်။

ဖွဲ့လိုက်ပပ်အစီအစဉ်

- ၁၀။ လင်လိုဆိက်ဖိုင် စပ်မော်အိုင်၊
ဆုံဆိုင်ကျီဏှ် ဆိက်ဇေပျိုင်။
- ၁၁။ တယ်ဖျာလုက်ဆိင့် ဟာဖဝ်သိင့်၊
လိုလိင့်ဏင်ဆိုင် အင်းဆာခိင့်။
- ၁၂။ ကော်ဆုံသော်အး စပ်ထေါဟ်ယုး၊
အေဇးဏင်စွင် ကော်ခိုင်ဓး။
- ၁၃။ ကဲဝေထွ စပ်စေပ်ပး၊
ဏါင့်ထါအော်ဟိုင် ဓးစုင်းပျ။
- ၁၄။ ထုင်းလီသော်တယ် ဏင်ပူယ်၊
ကိုဆယ်ဝိက်သာ ယေါင်လုံစွယ်။
- ၁၅။ အူးပေပ်လူထဝ် မာန်သိင်းဖဝ်၊
ယံင်ထဝ်အီးအိုင် မုက်မာလုံ။
- ၁၆။ ဖှာဆုံဟိုင်ဖွဲ စပ်ဆုံဟုံ၊
ဆုံဏဲဝေအိုင် ဖှာခိုင်ကဲ။

ဆိုထင်ဏါင်း- “ဝေင်” ဏှ် “ဇျေင်” သီး ကော်ဝေဇး
အုံလိုဏင်ဏင် ဆော်လုံ။

ဆိုတုင်ပါင်

ယှာလုံဖုံ တါင်ရဲထဝယ်၊
လိက်ထူလီ ချက်ပါင်ယိုင်ဗွဲ၊
ဆိုဗျီဆိုလာ ပုံခံင်အယ်၊
ဝေးကျေစိုဒ် မာလောဟ်လာတယ်။
လိက်ယိုင် မွဲဗျီဆိုဒ်ခံင်၊
လိက်လုံအုံ ဆိုင်လုံခိုင်ဏံင်၊
ဖုံဆိုဒ်ခံင် ဝေလုံဟာဟိုင်၊
ဝေးကျေစိုဒ် မာလောဟ်မာညိုင်။ ။